

คำนำ

เอกสารหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรแนวแนะ เป็นหลักสูตรฝึกอบรมภายใต้โครงการพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยยึดถือภารกิจและพื้นที่เป็นฐานด้วยระบบ TEPE Online โดยความร่วมมือของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการขององค์กร โดยพัฒนา องค์ความรู้ ทักษะที่ใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ โดยใช้หลักสูตรและวิทยากรที่มีคุณภาพ เน้นการพัฒนาโดยการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สามารถเข้าถึงองค์ความรู้ในทุกที่ทุกเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักสูตรอบรมแบบ e-Training หลักสูตรแนวแนะ จะสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เพื่อยังประโยชน์ต่อระบบการศึกษาของประเทศไทยต่อไป

สารบัญ

คำนำ	1
หลักสูตร “แนะแนว”	3
รายละเอียดหลักสูตร	5
คำอธิบายรายวิชา	5
วัตถุประสงค์	5
สาระการอบรม	6
กิจกรรมการอบรม	6
สื่อประกอบการอบรม	6
การวัดผลและประเมินผลการอบรม	6
บรรณานุกรม	7
เค้าโครงเนื้อหา	9
ตอนที่ 1 ผู้แม่นยำในศาสตร์ : หลักการแนะแนว (Principle Guidance)	14
ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)	26
ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแนะแนว : การจัดกิจกรรมแนะแนว (Activities Guidance)	36
ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)	47
ตอนที่ 5 ผู้แก้ปัญหารายกรณี : การศึกษารายกรณี (Case Study)	60
ใบงานที่ 1.1	70
ใบงานที่ 1.2	71
ใบงานที่ 1.3	72
ใบงานที่ 1.4	73
ใบงานที่ 2.1	74
ใบงานที่ 2.2	75
ใบงานที่ 2.3	76
ใบงานที่ 2.4	77
ใบงานที่ 2.5	78
ใบงานที่ 3.1	79
ใบงานที่ 3.2	80
ใบงานที่ 3.3	81
ใบงานที่ 3.4	82
ใบงานที่ 4.1	83
ใบงานที่ 4.2	84
ใบงานที่ 4.3	85
ใบงานที่ 4.4	86

สารบัญ (ต่อ)

ใบงานที่ 4.5	88
ใบงานที่ 5.1	89

หลักสูตร
แนะนำ

รหัส TEPE-55124
ชื่อหลักสูตรรายวิชา แนะนำ

วิทยากร

อ.รับขวัญ ภาษาแก้ว
อ.ทัศนีย์ ศรีพิพัฒน์
โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายมัธยม)

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเนื้อหา

1. นางสาวจิรวรรณ	ปักปัดตั้ง
2. นายสันติสุข	สันติศาสนสุข
3. นางวิภาเกตุ	เทพา
4. ผศ.ดร.ชุติมา	สุรเศรษฐ

รายละเอียดหลักสูตร

คำอธิบายรายวิชา

ความรู้พื้นฐานเพื่อการแนะแนว ขอบข่ายของการแนะแนว คุณสมบัติของครูแนะแนวและจรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว บริการศึกษารวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) บริการสนเทศ (Information Service) บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling Service) บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) บริการติดตามผล (Follow up Service) การจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในบริบทโรงเรียน การออกแบบกิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียน เทคนิคการจัดกิจกรรมแนะแนว การประเมินผลกิจกรรมแนะแนว การรู้จักและเข้าใจธรรมชาติและปัญหาของผู้เรียน แนวคิดและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา การจัดระบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

วัตถุประสงค์

1. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถสรุปความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นมา ความสำคัญและหลักการเพื่อการแนะแนวได้
2. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายหลักการ ปรัชญา และขอบข่ายของการแนะแนวได้
3. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถวิเคราะห์คุณสมบัติของครูแนะแนว และกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนและตนเองได้
4. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการงานแนะแนวของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานบริการแนะแนว
6. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถพัฒนาและออกแบบงานบริการแนะแนวในสถานศึกษาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ
7. เพื่อให้ครูสามารถจัดทำหลักสูตรกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษาได้
8. เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับชั้นได้
9. เพื่อให้ครูมีเทคนิคและแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้
10. เพื่อให้ครูสามารถวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวได้
11. เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ พัฒนาการตามวัย และปัญหาของนักเรียน
12. เพื่อให้ครูเข้าใจแนวคิดและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน
13. เพื่อให้ครูระบุคุณสมบัติของครูแนะแนวและจรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว
14. เพื่อให้ครูฝึกใช้ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเบื้องต้นและเชิงลึกได้
15. เพื่อให้ครูสามารถจัดระบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ
16. เพื่อให้ครูรู้จักและเข้าใจความหมายและความสำคัญของการศึกษารายกรณี

(Case Study)

17. เพื่อให้ครูสามารถทำการศึกษารายกรณีตามขั้นตอนได้
18. เพื่อให้ครูสามารถใช้เทคนิคและเครื่องมือการศึกษารายกรณีได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
19. เพื่อให้ครูสามารถจัดประชุมรายกรณี (Case Conference) ได้
20. เพื่อให้ครูสามารถเขียนรายงานการศึกษารายกรณีได้อย่างถูกต้อง

สาระการอบรม

- ตอนที่ 1 ผู้แม่นยำในศาสตร์ : หลักการแนะแนว (Principle Guidance)
- ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)
- ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแนะแนว : การจัดกิจกรรมแนะแนว (Activities Guidance)
- ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)
- ตอนที่ 5 ผู้แก้ปัญหารายกรณี : การศึกษารายกรณี (Case Study)

กิจกรรมการอบรม

1. ทำแบบทดสอบก่อนการอบรม
2. ศึกษาเนื้อหาสาระการอบรมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. ศึกษาเนื้อหาเพิ่มเติมจากใบความรู้
4. สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้
5. ทำใบงาน/กิจกรรมที่กำหนด
6. แสดงความคิดเห็นตามประเด็นที่สนใจ
7. แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เข้ารับการอบรมและวิทยากรประจำหลักสูตร
8. ทำแบบทดสอบหลังการอบรม

สื่อประกอบการอบรม

1. บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์
2. ใบความรู้
3. วีดิทัศน์
4. แหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง
5. กระดานสนทนา (Web board)
6. ใบงาน
7. แบบทดสอบ

การวัดผลและประเมินผลการอบรม

วิธีการวัดผล

1. การทดสอบก่อนและหลังอบรม โดยผู้เข้ารับการอบรมจะต้องได้คะแนนการทดสอบหลังเรียนไม่น้อยกว่า ร้อยละ 70
2. การเข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ ส่งงานตามใบงานที่กำหนด และเข้าร่วมกิจกรรมบนกระดานสนทนา

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). คู่มืออบรมแนะแนว โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2554). คู่มืออบรมแนะแนว โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). คู่มืออบรมแนะแนว โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบตามแผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จური วาทิกทินกร. (2534). หลักการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์อัดสำเนาเย็บเล่ม.คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุดิมา พงศ์วรินทร์. (2549). เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 2741380 ปฏิบัติการแนะแนว. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นงลักษณ์ ประเสริฐ และ จรินทร์ วินทะไชย์. (2548). หลักการแนะแนว. กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นวลศิริ เปาโรหิตย์ และ เมธินันท์ ภิญญชน แปล.(2552). ทักษะพื้นฐานในการเป็นผู้ให้คำปรึกษา และคู่มือปฏิบัติการ Basic Counseling Skills & A Helper's Manual.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2551). การแนะแนวเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา: นำศิลป์โฆษณา.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. (2551). หลักสูตรพัฒนาครูจิตวิทยาแนะแนว โมดูล 2 การจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ หจก.เจเอ็นที.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. (2551). หลักสูตรพัฒนาครูจิตวิทยาแนะแนว โมดูล 5 การปรึกษาเชิงจิตวิทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ หจก.เจเอ็นที.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาการเรียนรู้. (2551). หลักสูตรพัฒนาครูจิตวิทยาแนะแนว โมดูล 3 การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ หจก.เจเอ็นที.

รับขวัญ ภูเขาแก้ว. (2555). เอกสารประกอบการสอน รายวิชาประยุกต์ทฤษฎีการให้การปรึกษาสำหรับนักเรียน. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รับขวัญ ภูเขาแก้ว. (2555). เอกสารประกอบการสอน รายวิชา 2759401 วิธีวิทยาการสอนและการจัดกิจกรรมแนะแนว. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชร ทรัพย์มี. (2544). หลักการแนะแนว: “ความคิดเกี่ยวกับบริการการปรึกษา” ในประมวลชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการแนะแนว หน่วยที่ 9 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราชบัณฑิตศึกษา ศึกษาศาสตร์. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช, หน้า 115-158, 44 หน้า.

วัชร ทรัพย์มี. (2554). ทฤษฎีให้บริการปรึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชณูรักษ์ ชันทองทิพย์. (2550). การศึกษาความรู้และเจตคติในการปฏิบัติหน้าที่เป็นครูแนะแนวของครูมัธยมศึกษา โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จังหวัดลพบุรี. สารนิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศุภย์แนะแนว. (2555). เทคนิคและการจัดกิจกรรมแนะแนว. โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายมัธยม คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

โสรัช โพธิ์แก้ว. (2527). การปรึกษาเชิงจิตวิทยา. เอกสารประกอบการสอนคณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Richard Nelson-Jones. (2002). Essential Counseling and Therapy Skills. The Skilled Client Model. SAGE Publications London Thousand Oaks. New Delhi.

Richard Nelson-Jones. (2002). Basic Counseling Skills. A Helper's Manual. SAGE Publications London Thousand Oaks. New Delhi.

หลักสูตร TEPE-55124

แนวแนะ

เค้าโครงเนื้อหา

ตอนที่ 1 ผู้แม่นยำในศาสตร์ : หลักการแนวแนะ (Principle Guidance)

เรื่องที่ 1.1 ความรู้พื้นฐานเพื่อการแนวแนะ

เรื่องที่ 1.2 ขอบข่ายของการแนวแนะ

เรื่องที่ 1.3 คุณสมบัติของครูแนวแนะและจรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาการแนวแนะ

แนวคิด

1. การแนวแนะมีหลักการที่สำคัญ คือ การจัดการแนวแนะสำหรับผู้เรียนทุกช่วงวัยทุกด้าน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ขอบข่ายของการแนวแนะ คือ การจัดบริการแนวแนะให้ครอบคลุมทั้งแนวแนะการศึกษา การแนวแนะอาชีพ และการแนวแนะด้านส่วนตัว และสังคม
3. จรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาการแนวแนะเป็นสิ่งสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ
4. การบริหารจัดการงานแนวแนะควรจัดให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามแผนงานและโครงสร้างที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน

วัตถุประสงค์

1. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถสรุปความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นมา ความสำคัญ และหลักการเพื่อการแนวแนะได้
2. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถอธิบายหลักการ ปรัชญาและขอบข่ายของการแนวแนะได้
3. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถวิเคราะห์คุณสมบัติของครูแนวแนะ และกำหนดแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนและตนเองได้
5. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการงานแนวแนะของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

เรื่องที่ 2.1 บริการศึกษารวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service)

เรื่องที่ 2.2 บริการสนเทศ (Information Service)

เรื่องที่ 2.3 บริการให้การปรึกษา (Counseling Service)

เรื่องที่ 2.4 บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service)

เรื่องที่ 2.5 บริการติดตามผล (Follow up Service)

แนวคิด

1. บริการศึกษารวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นบริการที่สำคัญบริการหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น ตลอดจนช่วยให้ครู ได้รู้จัก และเข้าใจผู้เรียน ซึ่งส่งผลให้ครูสามารถดูแล ช่วยเหลือผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บริการสนเทศ เป็นบริการที่จัดหา รวบรวมข้อมูลข่าวสารทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านชีวิตส่วนตัว และสังคม เพื่อเผยแพร่ข้อมูลให้ผู้เรียนและบุคคลที่สนใจได้รับความรู้และใช้ประกอบการเลือกและการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม

3. บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ถือเป็นหัวใจสำคัญของการแนะแนว เป็นกระบวนการซึ่งช่วยผู้ให้การศึกษาช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาให้เข้าใจและยอมรับตนเอง ตระหนักถึงความต้องการในการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาตนเอง สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาของตนเองได้

4. บริการจัดวางตัวบุคคล เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษา การประกอบอาชีพ และการพัฒนาตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจอย่างเหมาะสม

5. บริการติดตามผล เป็นการติดตามผลและให้บริการช่วยเหลือเพิ่มเติมผู้เรียนที่ได้รับการช่วยเหลือจากงานแนะแนวไปแล้ว และการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อปรับปรุงบริการแนะแนวด้านต่างๆ ให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับงานบริการแนะแนว
2. ผู้เข้ารับการอบรมสามารถพัฒนาและออกแบบงานบริการแนะแนวในสถานศึกษาของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแนะแนว : การจัดกิจกรรมแนะแนว (Activities Guidance)

เรื่องที่ 3.1 การจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานใน
บริบทโรงเรียน

เรื่องที่ 3.2 การออกแบบกิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียน

เรื่องที่ 3.3 เทคนิคการจัดกิจกรรมแนะแนว

เรื่องที่ 3.4 การประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

แนวคิด

1. การจัดทำหลักสูตรกิจกรรมแนะแนว ต้องวิเคราะห์สภาพ บริบท ปัญหา จุดเน้น
ของสถานศึกษาและต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การออกแบบกิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียน ควรคำนึงถึงขอบข่ายของงาน
แนะแนว 3 ด้าน และระดับชั้นของนักเรียน
3. เทคนิคการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนต้องเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและ
เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในผู้เรียนเสมอๆ
4. การประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนว ต้องยึดหลักการประเมินผลโดยรวมและ
การประเมินรายบุคคล โดยมีเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูสามารถจัดทำหลักสูตรกิจกรรมแนะแนวของสถานศึกษาได้
2. เพื่อให้ครูสามารถออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละ
ระดับชั้นได้
3. เพื่อให้ครูมีเทคนิคและแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยเน้นผู้เรียนเป็น
สำคัญได้
4. เพื่อให้ครูสามารถวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมแนะแนวได้

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

เรื่องที่ 4.1 ความรู้ ความเข้าใจธรรมชาติและปัญหาของผู้เรียน

เรื่องที่ 4.2 แนวคิดและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

เรื่องที่ 4.3 คุณสมบัติของผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา

เรื่องที่ 4.4 ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

เรื่องที่ 4.5 การจัดระบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

แนวคิด

1. การปรึกษาเชิงจิตวิทยามีความจำเป็นต้องเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ เข้าใจ
พัฒนาการตามวัยและเข้าใจในปัญหาของนักเรียน
2. แนวคิดและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาประกอบด้วย 3 กลุ่มแนวคิดใหญ่ๆ แยก
เป็น 9 ทฤษฎี
3. ครูผู้มีความรู้เป็นผู้ที่ให้การปรึกษาได้ดีต้องมีจรรยาบรรณของนักจิตวิทยาแนะ

แนวและมีบุคลิกภาพของความเป็นครูผู้ให้การปรึกษา

4. ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาประกอบด้วยทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและทักษะการปรึกษาเชิงลึก

5. การจัดระบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาประกอบด้วยกระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยาอย่างเป็นขั้นตอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนตามลำดับ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ พัฒนาการตามวัย และปัญหาของนักเรียน

2. เพื่อให้ครูเข้าใจแนวคิดและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน

3. เพื่อให้ครูตระหนักในจรรยาบรรณของนักจิตวิทยาและตรวจสอบคุณสมบัติการเป็นครูผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาของตนได้

4. เพื่อให้ครูฝึกใช้ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเบื้องต้นและเชิงลึกได้

5. เพื่อให้ครูสามารถจัดระบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

ตอนที่ 5 ผู้แก้ปัญหารายกรณี : การศึกษารายกรณี (Case Study)

เรื่องที่ 5.1 ความหมายและความสำคัญของการศึกษารายกรณี

เรื่องที่ 5.2 ขั้นตอนการศึกษารายกรณี

เรื่องที่ 5.3 เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

เรื่องที่ 5.4 การประชุมรายกรณี

เรื่องที่ 5.5 การเขียนรายงานการศึกษารายกรณี

แนวคิด

1. การศึกษารายกรณี (Case Study) เป็นกระบวนการศึกษารายละเอียดของคนกลุ่มบุคคล หรือองค์กร เพื่อเป็นการช่วยเหลือป้องกัน แก้ไขปัญหาและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนา โดยใช้เทคนิค เครื่องมือหรือวิธีการที่เป็นระบบและต่อเนื่อง

2. ขั้นตอนการศึกษารายกรณีมี 7 ขั้นตอนประกอบด้วย การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล การวินิจฉัยและตั้งสมมติฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลเพิ่มเติม การดำเนินการช่วยเหลือ การติดตามผล และการให้ข้อเสนอแนะ

3. เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารายกรณีประกอบด้วยการใช้เทคนิคเช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การให้การศึกษา การเยี่ยมบ้าน และการใช้เครื่องมือ เช่น การใช้แบบสำรวจ แบบสอบถาม แบบทดสอบ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน ระเบียบสละสม เป็นต้น

4. การประชุมรายกรณี (Case Conference) เป็นกระบวนการติดตามความก้าวหน้าของการศึกษารายกรณีและการประชุมเพื่อหาทางช่วยเหลือรายกรณีจากกลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย เช่นครูแนะแนว ครูประจำชั้น ครูผู้สอน นักจิตวิทยา ผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งผู้ปกครองของนักเรียน (ในกรณีจำเป็น)

5. การเขียนรายงานการศึกษารายกรณี เป็นการรายงานผลเพื่อนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชาหรือเก็บไว้เป็นหลักฐานในการดูแลช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องต่อไป โดยในรายงานประกอบด้วยหัวข้อ 11 หัวข้อ ได้แก่ ชื่อผู้ศึกษา ข้อมูลส่วนตัวโดยทั่วไปของผู้รับการศึกษา เหตุผลในการศึกษา ลักษณะ

ของปัญหา หรือสิ่งที่สนใจศึกษา สมมติฐาน แหล่งข้อมูล รายละเอียดของบุคคล การวินิจฉัย การดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือพัฒนา การติดตามผลและการให้ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ครูรู้จักและเข้าใจความหมายและความสำคัญของการศึกษารายกรณี

(Case Study)

2. เพื่อให้ครูสามารถทำการศึกษารายกรณีตามขั้นตอนได้
3. เพื่อให้ครูสามารถใช้เทคนิคและเครื่องมือการศึกษารายกรณีได้อย่างถูกต้อง

เหมาะสม

4. เพื่อให้ครูสามารถจัดประชุมรายกรณี (Case Conference) ได้
5. เพื่อให้ครูสามารถเขียนรายงานการศึกษารายกรณีได้อย่างถูกต้อง

ตอนที่ 1 ผู้แม่นยำในศาสตร์ : หลักการแนะแนว (Principle Guidance)

เรื่องที่ 1.1 ความรู้พื้นฐานเพื่อการแนะแนว

ความหมายของการแนะแนว

การแนะแนว เป็นกระบวนการที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้เรียนแต่ละคนให้รู้จักตนเองอย่างดีทั้งด้านที่ดีและด้านที่ควรพัฒนาปรับปรุง รู้ถึงความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของตนเอง ตลอดจนรู้ถึงแนวทางที่จะใช้ความสามารถของตนเองให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และสังคมให้มากที่สุด

การแนะแนว เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถที่จะช่วยตนเองให้รู้จัก เข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อม สามารถปรับตัวเพื่อที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข จุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดของการแนะแนวคือการช่วยให้ผู้เรียนสามารถ แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง และสามารถช่วยตัดสินใจเลือกและวางแผนชีวิตในอนาคตของตนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

ปรัชญาของการแนะแนว

ปรัชญาการแนะแนว หมายถึง ความเชื่อที่มีเหตุผลซึ่งเป็นที่ยอมรับ และใช้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดการงานแนะแนว ซึ่งมีดังนี้

1. หลักการเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนทุกคนมีคุณสมบัติในด้านต่างๆ ไม่เหมือนกัน ครูแนะแนวจึงต้องศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลและปฏิบัติต่อผู้เรียนแต่ละคนตามศักยภาพของผู้เรียน
2. มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีค่าสูงยิ่ง และสังคมต้องร่วมกันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เจริญในทุกๆ ด้าน
3. มนุษย์แต่ละคนย่อมมีศักดิ์ศรี และศักยภาพแห่งตน หากได้รับการกระตุ้นหรือส่งเสริมให้ถูกทาง ย่อมต้องเจริญงอกงามไปในทางที่ดี
4. บุคคลย่อมต้องการความช่วยเหลือไม่มากก็น้อย ไม่คราวใดก็คราวหนึ่งในช่วงชีวิต ผู้เรียนก็เช่นเดียวกัน ยังเป็นผู้อ่อนวัยก็ยิ่งต้องการความช่วยเหลือมาก
5. พฤติกรรมทุกอย่างย่อมมีสาเหตุ และสามารถเปลี่ยนแปลงได้ การกระทำของมนุษย์เราย่อมมีสาเหตุมาจากบุคคล และสิ่งแวดล้อมต่างๆ นั่นเองเป็นผู้กำหนด และสามารถเปลี่ยนแปลงให้ดีขึ้นและแย่งลงได้ เพราะมนุษย์เรามีการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ

หลักการแนะแนว

1. ต้องจัดสำหรับผู้เรียนทุกคน ไม่ใช่เฉพาะผู้เรียนที่เป็นปัญหาเท่านั้น เพราะผู้เรียนทุกคนต่างก็มีค่าแห่งความเป็นคนเท่าเทียมกัน
2. ต้องจัดสำหรับผู้เรียนทุกช่วงอายุ
3. เน้นการพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน
4. สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ค้นพบและพัฒนาตนเอง
5. ต้องประสานความร่วมมือทั้งกับผู้เรียน ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร และผู้ให้การศึกษา
6. ต้องเป็นส่วนสำคัญสำหรับการศึกษาทุกรูปแบบ
7. รับผิดชอบทั้งต่อบุคคลและสังคม

เป้าหมายของการแนะแนว

การแนะแนวมียุทธศาสตร์ ดังนี้

1. ส่งเสริมและพัฒนา ให้ผู้เรียนรู้จัก เข้าใจและเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถวางแผนการศึกษา อาชีพ ชีวิตและสังคม สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม
2. ป้องกัน เพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันปัญหา เลือกรูปแบบการปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม รู้จักยับยั้งชั่งใจ โดยเน้นการป้องกันก่อนที่จะเกิดปัญหาขึ้น
3. แก้ไขปัญหา เป็นการแก้ไขปัญหามาระยะก่อดำหรือปัญหาที่ไม่รุนแรง การแก้ไขปัญหามุ่งประสบความสำเร็จได้ถูกต้อง

สรุป

การแนะแนวเป็นกระบวนการที่มุ่งช่วยบุคคลให้มีความสามารถช่วยเหลือตนเองได้ ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดีขึ้น และช่วยให้เข้าใจโลกและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนช่วยให้รู้จักพัฒนาตนเองในทุกด้าน ผู้บริหารควรให้ความสนใจและการสนับสนุนบริการแนะแนวอย่างแท้จริงในการที่จะช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 1.1 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 1.1

ตอนที่ 1 ผู้แนะย่ำในศาสตร์ : หลักการแนะแนว (Principle Guidance)

เรื่องที่ 1.2 ขอบข่ายของงานแนะแนว

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้ทุกสถานศึกษาจัดกิจกรรมแนะแนวควบคู่ไปกับการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารด้านองค์กร บุคลากร และการจัดการแนะแนวให้มีความหลากหลายในการปฏิบัติ ปรับบทบาทของการแนะแนวให้เป็นเชิงรุก และให้สังคมทุกส่วนได้มีส่วนร่วมเป็นเครือข่ายในการดำเนินงานแนะแนว และมีบทบาทในการแนะแนวชีวิตและสังคม งานแนะแนวมีขอบข่ายสาระสำคัญ 3 ด้าน คือ

1. การแนะแนวด้านการศึกษา (Educational Guidance) เป็นกระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนในด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนรู้จักโลกกว้างทางการศึกษา รู้จักวิธีการเรียนที่ดี พัฒนาการเรียนได้เต็มตามศักยภาพ สามารถปรับตัวด้านการเรียน รู้จักเลือกวิชาเรียนและวางแผนการศึกษาต่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน

2. การแนะแนวด้านอาชีพ (Vocational Guidance) เป็นกระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนให้รู้จักตนเองและโลกของงานอย่างหลากหลาย สามารถเลือกอาชีพที่สอดคล้องกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจ มีเจตคติที่ดีต่อการทำงานและอาชีพที่สุจริต รู้จักวิธีการเตรียมตัวเพื่อการเลือกอาชีพในอนาคต รวมทั้งการช่วยผู้เรียนให้มีโอกาสได้รับประสบการณ์และการฝึกงานตามความถนัดและความสนใจ

3. การแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม (Social and Personal Guidance) เป็นกระบวนการช่วยเหลือผู้เรียนให้รู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีอารมณ์ที่มั่นคง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้าใจสิ่งแวดล้อม รู้จักปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม รวมทั้งสามารถปรับตัวให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ลักษณะงานแนะแนว

ลักษณะงานแนะแนวแบ่งเป็น 3 ลักษณะงานใหญ่ๆ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรม ด้วยกระบวนการทางจิตวิทยาให้แก่ผู้เรียนทั้งเป็นรายบุคคลและกลุ่ม เพื่อให้ครูได้รู้จักผู้เรียนมากขึ้นสามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหาของผู้เรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มพิเศษ ให้ได้รับการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ เช่น การรู้จักรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีทักษะการคิดตัดสินใจ ทักษะการปรับตัว การวางแผนชีวิต รวมทั้งการสร้างคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญ ได้แก่ ความขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด และอดทน อดกลั้น การจัดกิจกรรมอาจจัดในห้องเรียน ซึ่งต้องจัดเวลาเฉพาะอย่างต่อเนื่องในกรณีที่ต้องฝึกฝนหรือพัฒนาทักษะที่สำคัญและจำเป็น หรือนอกห้องเรียนโดยให้มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีครูเป็นที่ปรึกษาและผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม

2. การจัดบริการ เพื่อให้ผู้เรียนได้สำรวจและรู้จักตนเองในทุกด้าน ให้ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศที่จำเป็นและทันสมัย ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพ ให้สามารถตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเอง ตลอดจนช่วยเหลือ แก้ไข และฝึกประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการศึกษาและชีวิตต่อไป บริการแนะแนวแบ่งออกเป็น 5 บริการหลัก ดังนี้ บริการสำรวจข้อมูลเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) บริการสารสนเทศ (Information Service) บริการให้การปรึกษา (Counseling Service) บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service) บริการติดตามผล (Follow-up Service)

3. การบูรณาการแนะแนวในการเรียนการสอน เป็นการนำเทคนิควิธีการทางจิตวิทยาและการแนะแนวมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม โดยเน้นให้ครูได้รู้จักและเข้าใจผู้เรียนทั้งในด้านพัฒนาการตามวัย พฤติกรรม และสาเหตุของพฤติกรรม วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งจะทำให้ครูมีแนวทางในการช่วยเหลือและพัฒนาผู้เรียนให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในสาระวิชาต่างๆ เกิดแรงจูงใจ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนรู้เกิดสัมฤทธิ์ผลสูงสุด

สรุป

การแนะแนวอาจแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 3 ประเภท คือ การแนะแนวการศึกษา การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวชีวิตส่วนตัวและสังคม ทั้งนี้การแนะแนวทั้ง 3 ประการนี้ไม่ได้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด แต่จะต้องเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กันตลอด เช่น ด้านการศึกษาก็เพื่อหาแนวทางการประกอบอาชีพที่สังคมยอมรับ ทำให้ผู้เรียนมีความสุขที่จะอยู่ในสังคม

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 1.2 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 1.2

ตอนที่ 1 ผู้แม่นยำในศาสตร์ : หลักการแนะแนว (Principle Guidance)

เรื่องที่ 1.3 คุณสมบัติของครูแนะแนวและจรรยาบรรณวิชาชีพ จิตวิทยาการแนะแนว

คุณสมบัติครูแนะแนว

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย (2549) กล่าวถึงคุณสมบัติของครูแนะแนวไว้ดังนี้ ครูแนะแนวต้องเป็นผู้มีความรับผิดชอบ และเอาใจใส่ต่อหน้าที่ที่มีความขยันขันแข็ง อุตสาหะในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย อุทิศเวลาให้กับงานและส่วนรวม เห็นคุณค่าของงานและมีความศรัทธาในการทำงาน ให้บริการด้วยความจริงใจโดยไม่หวังผลประโยชน์ใดๆ ตอบแทน ปรับตัวให้เข้ากับคนได้ทุกประเภท มีความคล่องตัวในการประสานงานกับฝ่ายต่างๆ สามารถสื่อสารได้ทุกฝ่ายเพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ให้ความร่วมมือกับฝ่ายต่างๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักวางตัวให้เหมาะสมและรู้จักกาลเทศะ ใจกว้างและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับฟังปัญหาทุกฝ่ายด้วยใจเป็นธรรม พิจารณาใคร่ครวญสถานการณ์ต่างๆ อย่างมีเหตุผล ใจเย็น สุขุม รอบคอบ ไม่อ่อนไหวง่าย มีน้ำใจ เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนางานแนะแนว ประหยัด รักษาทรัพย์สินและผลประโยชน์ส่วนรวม สนใจใฝ่หาความรู้ เพื่อพัฒนางานแนะแนว มีปฏิภาณไหวพริบ มีความสามารถในการแก้ปัญหา และรักษาความลับของผู้รับบริการอย่างเคร่งครัด

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย กล่าวว่า ครูแนะแนวในยุคประชาคมอาเซียน ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ เป้าหมายในการทำงานและมีแผนงานที่ดี
2. มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และรอบรู้ในหลายด้าน ทั้งต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้จากความผิดพลาดที่ผ่านมา
3. ต้องทำให้ผู้เรียนรู้จักคิดว่าตัวเองเป็นอย่างไร คิดเป็น และไม่เพ้อฝัน
4. ครูต้องเข้าใจ อ่านใจผู้เรียนได้ว่าถนัดและสามารถอะไร เพื่อชี้แนะผู้เรียนได้ถูกทาง
5. ครูต้องมีคุณธรรม ซื่อสัตย์ สุจริตและเห็นประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว
6. ครูต้องไวและทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทั้งการปรับแผนการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียน หาข้อมูลเกี่ยวกับอาเซียน อาชีพที่เป็นที่ต้องการและเงินเดือนแต่ละอาชีพ เพื่อบอกผู้เรียนเตรียมตัว
7. ครูต้องแนะนำสิ่งที่ผู้เรียนชอบ และชอบในสิ่งที่ทำ เพื่อค้นพบศักยภาพของตัวเอง
8. มองทุกอย่างเป็นระบบ
9. ให้ลูกศิษย์ช่วงชิงโอกาสทองของชีวิต
10. ต้องรู้จักประยุกต์ทฤษฎีให้สอดคล้องกับการปฏิบัติที่เป็นจริง

จรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว

จรรยาบรรณข้อที่	คำอธิบาย
1. ให้บริการด้วยความเต็มใจ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	ผู้ปฏิบัติงานให้บริการทางจิตวิทยาการแนะแนวให้บริการด้วยความเสียสละและอุทิศตนอย่างเต็มความสามารถ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
2. ยอมรับและศรัทธาในวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนวและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร	ผู้ปฏิบัติงานให้บริการทางจิตวิทยาการแนะแนว มีเจตคติที่ดี เห็นคุณค่าในวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ โดยการแสดงออกด้วยความชื่นชมว่าเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีความสำคัญและจำเป็นของสังคม รวมทั้งปกป้องเกียรติภูมิของวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว เข้าร่วมกิจกรรมและสนับสนุนองค์กรวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว
3. เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ผู้รับบริการด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยเสมอหน้า	ผู้ปฏิบัติงานให้บริการทางจิตวิทยาการแนะแนว เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้รับบริการ โดยสนองตอบต่อความต้องการ ความถนัด ความสนใจ อย่างจริงจังด้วยความเห็นอกเห็นใจ โดยคำนึงถึงสิทธิพื้นฐานของผู้รับบริการอย่างเท่าเทียมและปรารถนาที่จะให้ผู้รับบริการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ
4. มีวิสัยทัศน์และพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก	ผู้ปฏิบัติงานให้บริการทางจิตวิทยาการแนะแนวมีความสนใจใฝ่รู้ ศึกษาค้นคว้า ริเริ่มสร้างสรรค์ เสริมสร้างความรู้ให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี
5. ปฏิบัติงานตามหลักวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว	ผู้ปฏิบัติงานให้บริการทางจิตวิทยาการแนะแนวปฏิบัติงานโดยอาศัยความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ที่ได้รับการฝึกฝนตามหลักวิชาการ จากสถาบันหรือองค์กรวิชาชีพที่มีการรับรองอย่างเป็นทางการ
6. รักษามาตรฐานและรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว	ผู้ปฏิบัติงานให้บริการทางจิตวิทยาการแนะแนวสามารถรักษาคุณภาพการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพไว้ในระดับสูงเสมอ และรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน
7. ยุติการให้บริการที่นอกเหนือความสามารถของตนและส่งต่อไป	ผู้ปฏิบัติงานให้บริการทางจิตวิทยาการแนะแนว ต้องหยุดการให้บริการเมื่อประเมินสถานการณ์แล้วพบว่าการให้บริการ

จรรยาบรรณข้อที่	คำอธิบาย
ยังบุคคลที่เหมาะสม	นั้นนอกเหนือความสามารถ ของตน และส่งผู้รับบริการไปยังบุคคลที่มีความเหมาะสม หรือตามความประสงค์ของผู้รับบริการ
8. รักษาความลับของผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง	ผู้ปฏิบัติงานให้บริการทางจิตวิทยาการแนะแนว ต้องไม่เปิดเผยความลับซึ่งเป็นข้อมูลของผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง หากจำเป็นจะต้องนำข้อมูลไปใช้ ต้องได้รับการยินยอมจากผู้รับบริการ
9. เคารพสิทธิและไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผู้รับบริการ	ผู้ปฏิบัติงานให้บริการทางจิตวิทยาการแนะแนว ต้องให้ข้อมูลที่จำเป็นแก่ผู้รับบริการเพื่อให้ผู้รับบริการทราบสิทธิและผลที่อาจได้รับ จากการรับบริการ รับฟังความคิดเห็นและการตัดสินใจของผู้รับบริการและไม่กระทำการใดๆ อันเป็นการแสวงหาผลประโยชน์จากผู้รับบริการ

สรุป

งานแนะแนวเป็นงานที่ผู้ประกอบวิชาชีพนี้จำเป็นต้องเป็นผู้ได้รับการศึกษา ฝึกฝนอบรมมาโดยเฉพาะจึงจะสามารถทำงานแนะแนวให้บังเกิดผลดีมีประสิทธิภาพ เกี่ยวกับคุณสมบัติของครูแนะแนวนั้น องค์กรทางวิชาชีพแนะแนวอย่างสมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทยได้เข้ามามีบทบาทสำคัญที่จะผลักดันให้เกิดความร่วมมือทางวิชาชีพ และกระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยจิตสำนึกและความรับผิดชอบ

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 1.3 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 1.3

ตอนที่ 1 ผู้แม่นยำในศาสตร์ : หลักการแนะแนว (Principle Guidance)

เรื่องที่ 1.4 การบริหารจัดการแนะแนว

การดำเนินงานแนะแนวให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผล จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนในสังคม และเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ การกำหนดโครงสร้างองค์กรและบทบาทหน้าที่จึงเป็นสิ่งสำคัญ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้กำหนดแผนภูมิโครงสร้างองค์กรแนะแนว ตลอดจนองค์ประกอบและบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการแนะแนว/คณะทำงานและแนว และผู้ปฏิบัติงานแนะแนวไว้ ดังนี้

1. คณะอนุกรรมการแนะแนว

องค์ประกอบคณะอนุกรรมการแนะแนวประกอบด้วยผู้ช่วยผู้บริหารที่รับผิดชอบงานแนะแนวเป็นประธาน มีหัวหน้าหมวดวิชา หัวหน้างานที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ผู้แทนผู้เรียน ผู้แทนผู้ปกครอง และประธานคณะทำงานแนะแนวเป็นกรรมการ และมีหัวหน้างานแนะแนวเป็นเลขานุการ ทั้งนี้องค์ประกอบของคณะกรรมการและจำนวนคณะกรรมการให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการบริการสถานศึกษา

2. คณะทำงานแนะแนว

องค์ประกอบคณะทำงานแนะแนว สามารถจัดตั้งได้หลายลักษณะขึ้นอยู่กับขนาดของสถานศึกษา และการจัดแบ่งขอบข่ายงานแนะแนว ซึ่งนอกจากแบ่งตามกระบวนการแนะแนวเป็น 5 งานแล้ว ยังสามารถจัดแบ่งในลักษณะอื่น เช่น แบ่งตามการคัดกรองกลุ่มผู้เรียน ดังนั้นการจัดตั้งคณะทำงาน จึงให้อยู่ในดุลพินิจของคณะกรรมการแนะแนวที่จะพิจารณาให้สอดคล้องตามศักยภาพของสถานศึกษา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

3. ผู้ปฏิบัติงาน

การดำเนินงานแนะแนวให้ได้ผลดีมีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงผู้เรียนได้เป็นรายบุคคล จำเป็นต้องระดมสรรพกำลังทั้งในและนอกสถานศึกษาเข้ามามีส่วนร่วม ที่สำคัญได้แก่ ผู้บริหาร ครูครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ครูแนะแนว ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสื่อมวลชน ดังนี้

3.1 บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและเป็นผู้ดำเนินการบริหารจัดการกำหนดทิศทางการแนะแนวของสถานศึกษา เพื่อให้กระบวนการแนะแนวเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริง โดยสร้างระบบงาน และจัดโครงสร้างองค์กรแนะแนวของสถานศึกษาให้ชัดเจน สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าของงานแนะแนว

3.2 บทบาทหน้าที่ของครู เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร ครูทุกคนจึงควรมีบทบาทหน้าที่ในศึกษาข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อรู้จักและเข้าใจผู้เรียนอย่างแท้จริง ใช้ข้อมูลการรู้จักและเข้าใจผู้เรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

3.3 บทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษา/ ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น เป็นผู้ใกล้ชิดกับผู้เรียนและเป็นบุคคลสำคัญในการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นจึงควรมีบทบาทในการรวบรวมข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำข้อมูลเป็นระบบ และเป็นปัจจุบัน ติดตามผลการส่งเสริมพัฒนา และดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ประสานงานกับผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมมือกันในการส่งเสริมพัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาผู้เรียน

3.4 บทบาทหน้าที่ของครูแนะแนว

3.4.1 เป็นที่ปรึกษา (Supervisor) แก่ครูและผู้เกี่ยวข้องทุกคนในการให้ความรู้ เทคนิคกระบวนการแนะแนวตามหลักจิตวิทยาและการแนะแนว

3.4.2 เป็นผู้ให้การปรึกษา (Counselor) แก่ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้มาขอรับบริการทั่วไป

3.4.3 เป็นผู้ประสานงาน (Coordinator) กับผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา เป็นระบบ เครือข่ายในการดำเนินงานแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือผู้เรียน

3.5 บทบาทหน้าที่ของผู้เรียน ผู้เรียนจะรู้จักและพัฒนาตนให้มีความสมบูรณ์เต็มตามศักยภาพ ต้องมีความรับผิดชอบต่องานทั้งด้านการเรียน ด้านอาชีพ และการพัฒนาบุคลิกภาพ รวมทั้งการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

3.6 บทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง ผู้ปกครองในฐานะที่เป็นผู้อยู่ใกล้ชิดบุตรหลานมากที่สุด จึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย จิตใจ และความสามารถในการเรียนรู้

3.7 บทบาทหน้าที่ของชุมชน ชุมชนเป็นสังคมของการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการดูแล ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนในแนวทางที่เหมาะสม

3.8 บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน สื่อมวลชนมีอิทธิพลในการให้ข้อมูล การสร้างเจตคติ และค่านิยมแก่ผู้เรียน

การบริหารจัดการงานแนะแนว

งานแนะแนวเป็นงานบริการที่กว้างขวางครอบคลุมหลายด้าน รวมทั้งต้องให้บริการอย่างต่อเนื่อง และเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายฝ่าย ดังนั้นการที่สถานศึกษาจะพัฒนางานแนะแนวให้ประสบความสำเร็จ และบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนพัฒนาการแนะแนวฯ ได้นั้นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่สถานศึกษา

แต่ละแห่งจะต้องมีระบบการบริหารจัดการงานแนะแนวที่ดี ซึ่งขั้นตอนของการบริหารจัดการงานแนะแนวควรดำเนินการอย่างเป็นระบบ ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

1. การเตรียมการและวางแผนดำเนินงาน (Plan) มีการแต่งตั้งคณะกรรมการแนะแนว และศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสภาพความต้องการของผู้เรียน สภาพปัญหา และสภาพความพร้อมของสถานศึกษา รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการ
2. การปฏิบัติตามแผน (Do) มีการสร้างความตระหนัก ความเข้าใจกับบุคลากรทุกคน ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง แล้วดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ
3. การกำกับ ติดตาม ประเมินผล และรายงาน (Check) มีการติดตามและประเมินผลเพื่อตรวจสอบและทบทวนการดำเนินการที่ผ่านมา
4. การปรับปรุง และพัฒนา (Act) เป็นการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารจัดการงานแนะแนวในทุกขั้นตอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาต่อไป

หลักการวางแผนงานแนะแนว

การดำเนินงานแนะแนวที่ดีควรต้องมีการวางแผนงานล่วงหน้าให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับบริการทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างทั่วถึง และครอบคลุมขอบข่ายงานแนะแนวที่สำคัญทั้ง 3 ด้าน รวมทั้งควรพิจารณาวางแผนงานแนะแนวให้สอดคล้องกับแผนงานของโรงเรียน โดยกำหนดบุคลากรผู้รับผิดชอบงานอย่างชัดเจน ต่อไปนี้เป็นหลักการวางแผนงานแนะแนวซึ่ง จูรี วาทิกทินกร (2534) ได้ประมวลไว้ ดังนี้

1. ต้องตั้งจุดประสงค์ของแผนงานแนะแนวให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของแผนงานของโรงเรียน จุดประสงค์ของแผนงานแนะแนวในโรงเรียนจะต้องมีกิจกรรมที่สนองวัตถุประสงค์ของแผนงานของโรงเรียน
2. แผนงานแนะแนวจะต้องจัดโครงการหรือกิจกรรมให้ต่อเนื่องกันตลอดปี กำหนดวิธีการจัดดำเนินงานเป็นขั้นตอนและสุดท้ายจะต้องมีการประเมินผล เพื่อหาข้อมูลในการเริ่มแผนงานแนะแนวใหม่
3. แผนงานแนะแนวจะต้องมีโครงการ กำหนดหน้าที่ของบุคลากร แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ร่วมงานในแต่ละโครงการอย่างชัดเจน กิจกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนมีหลายกิจกรรมซึ่งอาจจะเป็นกิจกรรมของฝ่ายต่างๆ
4. การจัดแผนงานแนะแนวจะต้องจัดกิจกรรมอย่างกว้างขวาง เพื่อผู้เรียนทุกระดับชั้นและทุกคน ความต้องการบริการแนะแนวของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัย เพศ และลักษณะการเรียนรู้
5. การจัดแผนงานแนะแนวอาจจัดให้ยืดหยุ่นได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของบุคลากรแนะแนวใน โรงเรียน เช่น ในโรงเรียนที่มีครูแนะแนวไม่เพียงพอ ผู้บริหารอาจกำหนดว่าในปีหนึ่งๆ ควรมี

โครงการหรืองานอะไรบ้างที่จำเป็น แล้วแต่งตั้งกรรมการรับผิดชอบโครงการตั้งแต่ต้นจนกระทั่งเสร็จสิ้นโครงการโดยมีครูแนะแนวเป็นเลขานุการ

การจัดทำแผนงานแนะแนว

การจัดทำแผนงานแนะแนว หมายถึง การวิเคราะห์งานแนะแนวและการจัดลำดับขั้นตอนการทํากิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานแนะแนวให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งผู้รับผิดชอบงานด้านแนะแนวสามารถกำหนดรูปแบบของแผนงานแนะแนวของตนเองได้ ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของการวิเคราะห์งานแนะแนวตามขอบข่ายงานแนะแนว 3 ด้าน ตัวอย่างแผนงานแนะแนวที่นิยมใช้ในปัจจุบัน

ตารางที่ 1 ตัวอย่างการวิเคราะห์งานแนะแนว

ด้าน	วัตถุประสงค์	กิจกรรม
การศึกษา	- ผู้เรียนตระหนักถึงนิสัยการเรียนของตนเองและรู้วิธีการปรับปรุงการเรียนให้มีประสิทธิภาพ	- ติดตามผลการเรียนและให้การปรึกษาแก่ผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียน - จัดป้ายประกาศเรื่อง “เรียนเก่งเรียนอย่างไร” - เชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่อง “เทคนิควิธีเรียน”
อาชีพ	- ผู้เรียนได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพ	- จัดสัปดาห์แนะแนวอาชีพ - เชิญวิทยากรจากอาชีพต่างๆ มาบรรยาย
ส่วนตัวและสังคม	- ผู้เรียนมีความรักและผูกพันกับเพื่อน ครู และโรงเรียน	- จัดงานปัจฉิมนิเทศให้แก่ผู้เรียน ม.6

ตารางที่ 2 ตัวอย่างแบบฟอร์มการวางแผนงานแนะแนว

แผนการปฏิบัติงานแนะแนวของโรงเรียน.....

สัปดาห์ที่ วัน/ เดือน/ ปี	กิจกรรม/ โครงการ	จัดสำหรับ	ผู้เกี่ยวข้อง

สรุป

การบริหารจัดการระบบงานแนะแนวในสถานศึกษา ควรจัดให้สอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับนโยบายการบริหารงานและแผนงานของโรงเรียน ทั้งนี้การบริหารจัดการระบบงานแนะแนวจะประสบความสำเร็จในการดำเนินงานนั้น ผู้บริหารควรเข้ามามีส่วนร่วมและกำหนดบทบาทหน้าที่ของครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานไว้ให้ชัดเจน ตลอดจนให้การสนับสนุนการดำเนินงานและส่งเสริมการทำงานร่วมกัน

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

เรื่องที่ 2.1 บริการศึกษารวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service)

บริการศึกษารวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล (Individual Inventory Service) เป็นบริการแรกของบริการแนะแนว เป็นบริการที่ทำให้ผู้แนะแนวและครูสามารถรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ช่วยให้ผู้แนะแนวสามารถ รู้จักผู้เรียนมากยิ่งขึ้น และสามารถหาทางช่วยเหลือได้ถูกต้องยิ่งขึ้น การศึกษาและสำรวจผู้เรียนเป็นรายบุคคล ช่วยให้ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนว เช่น ผู้บริหาร ครูแนะแนว ครู รวมทั้งบิดามารดาหรือผู้เกี่ยวข้องสามารถรู้จักและเข้าใจผู้เรียนได้อย่างดี

การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล ประกอบไปด้วย หลักเกณฑ์ที่สำคัญคือ “การรวบรวมข้อมูล” หลักในการรวบรวมข้อมูลการที่จะสามารถรวบรวมข้อมูลได้ต้องมีหลัก ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้ต้องเป็นข้อมูลที่ชัดเจน สามารถเข้าใจง่าย
2. ข้อมูลที่จัดหาต้องตรงตามความเป็นจริง และเป็นข้อมูลที่สรรหาอย่างดี
3. เป็นข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน เท่าทันเหตุการณ์ ไม่ล้าสมัย
4. เมื่อได้ข้อมูลหลาย ๆ อย่างแล้ว ต้องเก็บรวบรวมเข้าด้วยกันจัดให้เป็นหมวดหมู่อย่างมีระเบียบ
5. ข้อมูลที่ได้ต้องเก็บเข้าแฟ้มให้เรียบร้อย เพื่อจะได้สามารถค้นหาได้ง่ายและสามารถนำมาใช้ได้รวดเร็วเมื่อต้องการจะใช้

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. การสังเกต เพื่อดูพฤติกรรมของผู้เรียน เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวินิจฉัยปัญหา การสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนต้องมีวัตถุประสงค์ในการสังเกต
2. การสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงสิ่งที่อยากทราบ การสัมภาษณ์เพื่อการแนะแนวแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ
 1. การสัมภาษณ์เพื่อหาความจริง
 2. การสัมภาษณ์เพื่อให้คำปรึกษา
 3. การสัมภาษณ์เพื่อการรู้จักคุ้นเคย
3. การเขียนอัตชีวประวัติ เป็นการเขียนเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง โดยให้เล่าประวัติส่วนตัว การเขียนอัตชีวประวัติสามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับ
4. การใช้มาตราส่วนประมาณค่า โดยวิธีการรวบรวมความรู้สึกต่าง ๆ ของครูที่มีต่อผู้เรียน แล้วตัดสินพฤติกรรมอุปนิสัยของผู้เรียน ส่วนประมาณค่าซึ่งจะมีตั้งแต่ต่ำสุด ถึงสูงสุด

5. การออกแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากบุคคลจำนวนมากโดยใช้ระยะเวลาสั้นๆ และจะได้ข้อมูลจำนวนมากอย่างกว้าง ๆ สามารถประหยัดทั้งเวลา แรงงาน และค่าใช้จ่าย

6. สังคมมิติ เป็นเครื่องมือที่ใช้ศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยการใช้จัดสถานภาพทางสังคมของผู้เรียนเพื่อทราบถึงสภาพหรือความสัมพันธ์ของผู้เรียนที่อยู่สังคมเดียวกัน ทำให้ทราบถึงบุคลิกภาพของผู้เรียนที่มีผลต่อสภาพสังคมรอบๆ

7. การศึกษาผู้เรียนเป็นรายกรณี เป็นวิธีที่ใช้สำหรับสรุปข้อมูลของบุคคลเป็นรายๆ ไปถือว่าเป็นวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อแสวงหาข้อมูลเกี่ยวกับการเสนอผลรวมของบุคลิกภาพ ซึ่งต้องมีการศึกษาประวัติรวบรวมข้อมูลมาจากแหล่งที่เชื่อถือได้ และกระทำต่อเนื่องกันนี้เพื่อช่วยให้บุคคลผู้ประสบปัญหาสามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้

8. ระเบียบพฤติกรรม เป็นวิธีการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนอย่างย่อๆ ในช่วงเวลาหนึ่ง ในแต่ละสถานการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นออกมาเป็นข้อความ

9. ระเบียบสะสม เป็นการบันทึกข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวเลขตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนกระทั่งออกจากโรงเรียนจนออกจากโรงเรียน

10. การเยี่ยมบ้าน เป็นวิธีที่ครูเดินทางไปเยี่ยมผู้เรียนเพื่อพบปะปรึกษาหารือกับผู้ปกครอง เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา โดยครูจะได้ทราบเรื่องราวของผู้เรียนจากผู้ปกครองเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเป็นข้อมูลที่ใช้ในการ แก้ไขปัญหาได้

11. กลวิธีระบายความในใจ คือวิธีการทดสอบบุคลิกภาพของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนได้แสดงความรู้สึกออกมาโดยใช้เครื่องเร้ากระตุ้นแล้วนำไปตีความหมายอีกครั้งหนึ่ง

12. การใช้แบบสำรวจปัญหา เป็นวิธีสำรวจปัญหาของผู้เรียน ดูว่าผู้เรียนมีปัญหาอะไรบ้าง แล้วนำปัญหาเหล่านั้นมาเขียนข้อความเพื่อช่วยให้เข้าใจถึงปัญหาของผู้เรียนและนำไปจัดการแก้ไข

13. การทดสอบ เป็นเครื่องมือที่ใช้วัดสติปัญญา ความถนัด ความสนใจ บุคลิกภาพ ทักษะคติ เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อทำให้เข้าใจผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

สรุป

บริการศึกษารวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล เป็นบริการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยให้ครูได้รู้จักผู้เรียน ได้ค้นพบเอกลักษณ์ของผู้เรียนจากข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมไว้จากแหล่งต่างๆ รวมทั้งที่รวบรวมจากกิจกรรมต่างๆ ของครูแนะแนว ตลอดจนผู้เรียนก็ได้รู้จักตัวเองในด้านต่างๆ จากข้อมูลพื้นฐานทั้งหมดที่รวบรวมไว้

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 2.1 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 2.1

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

เรื่องที่ 2.2 บริการสนเทศ (Information Service)

ความหมายของบริการสนเทศ

บริการสนเทศ เป็นบริการที่จัดหารวบรวมข่าวสารทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพส่วนตัว และสังคมโดยอาศัยเครื่องมือและวิธีการต่างๆ แล้วนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์แจกแจง เพื่อให้เป็นข้อสนเทศและพร้อมที่จะนำเสนอให้แก่ผู้เรียนหรือผู้รับบริการ ด้วยเทคนิคและวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนหรือผู้บริการสามารถที่นำมาประกอบการตัดสินใจได้ด้วยตนเองต่อไป

ประเภทของข้อสนเทศ

นอร์ริส และคณะ (Norris, Zeran and Hatch, 1960: 22 – 23) ได้แบ่งข้อสนเทศออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้ คือ

1. ข้อสนเทศทางด้านอาชีพ (Occupational Information) หมายถึง ข้อมูลที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์เกี่ยวกับตำแหน่งหน้าที่การงาน

แหล่งบริการสนเทศทางด้านอาชีพ แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 แหล่งที่เป็นองค์กรในการผลิต ควบคุม และให้บริการ

1.2 แหล่งประเภทเอกสารสิ่งตีพิมพ์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับอาชีพที่ผลิตขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของเอกชน ตัวบุคคลและสมาคมวิชาชีพต่างๆ และแหล่งที่ใช้ข้อสนเทศต่างๆ ได้จัดพิมพ์เอกสารที่เกี่ยวกับข้อสนเทศด้านอาชีพหลายรูปแบบ

1.3 แหล่งที่เป็นตัวบุคคล ซึ่งเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่พอที่จะเป็นแนวทางหรือตัวอย่างแก่ผู้อื่น

2. ข้อสนเทศทางการศึกษา (Educational Information) หมายถึง ข้อมูลที่ถูกต้องและก่อให้เกิดประโยชน์เกี่ยวกับโอกาสทางการศึกษา และการฝึกอบรมทั้งในปัจจุบันและอนาคต ในด้านการเตรียมตัวเข้าศึกษาต่อ หลักสูตรการเรียนและปัญหาต่างๆ ของชีวิตการเป็นผู้เรียน นิสิต นักศึกษา

แหล่งบริการสนเทศทางการศึกษา แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

1.1 แหล่งที่เป็นองค์กรในการผลิต การควบคุม และให้บริการ

1.2 แหล่งประเภทเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ที่เกี่ยวกับการศึกษาที่ผลิตขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐหน่วยงานเอกชน ตัวบุคคลและสมาคมวิชาชีพต่างๆ

1.3 แหล่งที่เป็นตัวบุคคลซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบ ผู้เกี่ยวข้องหรือผู้ที่กำลังใช้ชีวิตอยู่ภายในสถานศึกษาต่างๆ

3. ข้อเสนอแนะทางด้านส่วนตัวและสังคม (Personal – Social Information) หมายถึง ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง และก่อให้เกิดประโยชน์เกี่ยวกับบุคคลในการที่จะสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งผู้เรียน นิสิตนักศึกษาสามารถที่จะนำข้อมูลที่ต้องเที่ยงตรงเหล่านั้นมาสำรวจตนเอง เพื่อให้เกิดการปรับตัวที่ดีทั้งในปัจจุบันและอนาคต

แหล่งบริการสนเทศทางด้านส่วนตัวและสังคม แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

- 1.1 แหล่งที่เป็นองค์กรในการผลิตและให้บริการ
- 1.2 แหล่งประเภทเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ต่างๆ เกี่ยวกับทางด้านส่วนตัวและสังคมที่ผลิตขึ้น โดยหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานเอกชน ตัวบุคคล และสมาคมวิชาชีพต่างๆ
- 1.3 แหล่งที่เป็นบุคคล ซึ่งเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต สมควรจะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้ หรือเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในทางสร้างสรรค์ต่อ สังคม โดยอาจจะเชิญท่านเหล่านั้นมาเป็นวิทยากรบรรยาย อภิปราย หรือแสดงปาฐกถาให้แก่ผู้เรียน

สรุป

บริการสนเทศ เป็นหนึ่งในบริการหลักของงานแนะแนวที่มีความสำคัญ การจะดำเนินงานแนะแนวในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้นั้น บริการหลักทั้ง 5 ด้านจะต้องดำเนินไปอย่างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน และสนับสนุนซึ่งกันและกัน บริการสนเทศจัดขึ้นเพื่อให้ความรู้และข้อมูลด้านการศึกษา อาชีพ และสังคม เพื่อเป็นพื้นฐานให้นักเรียนนำไปใช้ในการตัดสินใจ ทั้งในการเรียน การประกอบอาชีพ และการพัฒนาตนเอง เป็นบริการที่ต้องทำควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 2.2 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 2.2

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

เรื่องที่ 2.3 บริการปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling Service)

ความหมายของบริการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

บริการให้การปรึกษา เป็นกระบวนการที่ผู้ให้การปรึกษาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้รับการปรึกษา เพื่อให้เขาเข้าใจและยอมรับตนเอง รู้ถึงความต้องการในการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาตนเอง ใช้ความสามารถที่เขาอยู่จัดการกับปัญหาและสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองได้

ประเภทของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

การปรึกษาเชิงจิตวิทยาสามารถแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. การปรึกษาเชิงจิตวิทยารายบุคคล คือ การให้การปรึกษาแก่ผู้รับการปรึกษาเป็นการส่วนตัวเฉพาะราย เพื่อให้เขาเข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อม มีทักษะในการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม
2. การปรึกษาเชิงจิตวิทยากลุ่ม คือ การให้การปรึกษาแก่ผู้รับการปรึกษาครั้งละหลายๆ คน ที่มีความประสงค์ตรงกันหรือคล้ายคลึงกันในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาตนในเรื่องหนึ่งเรื่องใด โดยที่สมาชิกทุกคนมีอิสระในการเสนอความคิดเห็นและแสดงออก ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกได้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและสิ่งแวดล้อม สามารถแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองได้ ในปัจจุบันการปรึกษาเชิงจิตวิทยากลุ่มให้ความสำคัญกับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาครอบครัวด้วย

ข้อควรคำนึงในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

การปรึกษาเชิงจิตวิทยาแก่ผู้เรียนครูควรปฏิบัติดังนี้ (Meier & Davis, 1993 ; Faiver, Eisengart and Colonna, 1995)

1. ตรงต่อเวลานัดหมายทั้งเริ่มต้น และสิ้นสุดการปรึกษาเชิงจิตวิทยา โดยทั่วไปแล้วการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแต่ละครั้ง ควรใช้เวลา 45-50 นาที สำหรับการปรึกษาเชิงจิตวิทยารายบุคคล และ 60-90 นาที สำหรับการปรึกษาเชิงจิตวิทยากลุ่ม และควรอยู่ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน ต่อราย หรือต่อกลุ่ม
2. ให้ความสำคัญกับภาษาท่าทางของผู้เรียนให้มาก หากพบว่าคำพูดกับท่าทางของผู้เรียนขัดแย้งกัน ให้เชื่อภาษาท่าทางและสะท้อนกลับให้ผู้เรียนรับรู้ เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจตัวเองมากขึ้น
3. หลีกเลี่ยงการถามข้อมูลทีละเอียดอ่อน หรือเจาะจงเกินไป เพราะอาจทำให้ผู้เรียนอึดอัดใจ และไม่ให้ความร่วมมือในการปรึกษาได้
4. หลีกเลี่ยงการแนะนำให้ผู้เรียนปฏิบัติตามความเห็นของครู เพราะผู้เรียนอาจเคยปฏิบัติในสิ่งที่ครูแนะนำมาแล้วแต่ไม่ประสบความสำเร็จ หรืออาจเป็นคำแนะนำที่ผู้เรียนไม่ต้องการ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนหลีกเลี่ยงที่จะมารับคำปรึกษาต่อไป

5. หลีกเลี่ยงการเกิดอารมณ์ร่วมและการเห็นชอบกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่จะเป็นการเสริมแรงให้ผู้เรียนคิดและทำพฤติกรรมเหมือนเดิมทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

6. ไม่ควรรีบด่วนที่จะสรุปและแก้ปัญหา โดยที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสได้สำรวจปัญหา และสาเหตุมากพอ

7. หลังจากการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแต่ละครั้งแล้ว ครูควรบันทึกผลการปรึกษาเชิงจิตวิทยาไว้เพื่อเป็นข้อมูลในการปรึกษาเชิงจิตวิทยาต่อไป

8. ต้องรักษาความลับและประโยชน์ของผู้เรียน โดยต้องระมัดระวังที่จะไม่นำเรื่องราวของผู้เรียนไปพูดในที่ต่างๆ ซึ่งจะส่งผลเสียหายต่อผู้เรียนดังกล่าว และกระทบถึงความน่าเชื่อถือไว้วางใจของระบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้

ลักษณะของผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาที่ดี

ผู้ที่ทำหน้าที่ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาได้อย่างมีประสิทธิภาพควรมีลักษณะดังนี้ (จิน แบรี่ , 2538)

1. รู้จักและยอมรับตนเอง และผู้อื่นบนพื้นฐานความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. อุดหนุน ใจเย็น
3. มีความจริงใจ และตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่น
4. มีท่าทีที่เป็นมิตร และมองโลกในแง่ดี
5. ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น และช่างสังเกต
6. ใช้คำพูดได้อย่างเหมาะสม
7. เป็นผู้รับฟังที่ดี มีท่าทีอบอุ่น และเป็นมิตร

นอกจากนี้ยังควรมีคุณลักษณะที่สำคัญ คือ มีบุคลิกภาพที่ดี และการรักษาความลับ

สรุป

บริการให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นหัวใจสำคัญของงานแนะแนวและเป็นบริการที่ต้องการความละเอียดอ่อน เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมมนุษย์ ผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ทางจิตวิทยาเป็นอย่างดี รู้จักพฤติกรรมของคนและมีความเข้าใจคน ตลอดจนได้รับการฝึกฝน อบรมทางด้านนี้มาโดยตรง จึงจะช่วยให้ผู้มารับการปรึกษาเชิงจิตวิทยาเกิดความเข้าใจปัญหาที่ตนประสบอยู่และสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้ด้วยตนเอง

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 2.3 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 2.3

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

เรื่องที่ 2.4 บริการจัดวางตัวบุคคล (Placement Service)

บริการจัดวางตัวบุคคล เป็นบริการแนะแนวที่จัดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือผู้เรียนด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ ได้รับการฝึกฝนหรือได้รับการช่วยเหลือตามควรแก่กรณี ตามโครงการที่แต่ละคนได้ตัดสินใจเลือกแล้ว ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนที่สมควรได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆ ได้รับบริการในด้านนั้นๆ รวมทั้งการจัดวางตัวผู้เรียนกับกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียนตามศักยภาพทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ การดำรงชีวิตอยู่ในสังคม และประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

หลักการสำคัญที่ใช้ในการจัดวางตัวบุคคล ได้แก่

1. ช่วยเหลือผู้เรียนให้มีโอกาสได้เลือกอย่างเหมาะสม เช่น เลือกวิชาเรียน เลือกแผนการเรียน เลือกกิจกรรมเป็น
2. ช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้พิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนศึกษาต่อและประกอบอาชีพอย่างเหมาะสม
3. ช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ทางด้านอาชีพโดยจัดหางานพิเศษนอกเวลาเรียนให้ผู้เรียนทำ
4. ช่วยเหลือผู้เรียนอยู่ในกลุ่มเรียนที่มีระดับความสามารถที่ใกล้เคียงกันหรืออยู่รวมกิจกรรมที่มีความสนใจอย่างเดียวกัน
5. ช่วยเหลือให้ผู้เรียนได้ใช้โอกาสและใช้สวัสดิการต่าง ๆ ที่มีในโรงเรียนให้เป็นประโยชน์เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถในด้านต่าง ๆ

การจัดวางตัวบุคคล มี 3 รูปแบบ คือ

1. การจัดวางตัวบุคคลในการศึกษา เป็นการจัดวางตัวผู้เรียนทั้งที่อยู่ในโรงเรียนและออกไปแล้วช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความรู้ความสามารถของตนเองเพื่อสามารถเลือกเรียนในหลักสูตรของโรงเรียนเกี่ยวกับวิชาที่ตนเองสนใจและมีความถนัดได้
2. การจัดวางตัวบุคคลทางการศึกษาต่อและอาชีพ เป็นการตัดสินใจวางโครงการเกี่ยวกับการอาชีพการจัดวางตัวในด้านอาชีพช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและพร้อมที่จะทำงานตามความสนใจของตนเอง
3. การจัดวางตัวบุคคลด้านส่วนตัวและสังคม เป็นการจัดวางตัวผู้เรียนให้ได้เข้าร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรของทางโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้และดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

เทคนิควิธีการจัดวางตัวบุคคล ได้แก่

1. พิจารณาบุคคลผู้รับผิดชอบการดำเนินงาน งานจัดวางตัวบุคคลจะต้องมีบุคลากรที่เหมาะสมในการดำเนินการ โดยจะต้องเป็นผู้มีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้เรียนมีความรู้กว้างขวางในข้อมูลด้านตลาดแรงงานและยังจะต้องพิจารณาถึงคุณสมบัติอื่นๆ เช่น มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นที่ยอมรับนับถือของคณะครูและผู้เรียน เป็นต้น
2. จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น การพิจารณาองค์ประกอบด้านงานจัดวางตัวบุคคลควรครอบคลุมถึงงานสำนักงานและวัสดุอุปกรณ์ที่จัดให้มี ถ้าสำนักงานใหญ่อาจจะมีโต๊ะทำงานที่มีตู้เอกสารเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องพิมพ์ดีด เป็นต้น
3. การเตรียมแบบฟอร์มในการจัดบริการจัดวางตัวบุคคล จะต้องมีการเตรียมเอกสารต่าง ๆ เช่น ทะเบียน แบบฟอร์มติดต่อกับบุคลากรภายนอก ลักษณะของแบบฟอร์มจะขึ้นอยู่กับลักษณะของงานที่ทำ
4. พิจารณาขอบข่ายของงาน ในกรณีที่ริเริ่มบริการจัดวางตัวบุคคลมีความจำเป็นจะต้องพิจารณาว่าจะจัดบริการอะไรได้บ้างมาน้อยแค่ไหน เช่น การจัดการบริการจัดหางานพิเศษเพื่อหารายได้ระหว่างการเรียนรู้จัดบริการเรื่องการเรียนต่อการจัดหาทุน เป็นต้น ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความร่วมมือของคณะครูในโรงเรียนและบุคลากรต่าง ๆ ในชุมชน
5. จัดทำปฏิทินงานการจัดบริการจัดวางตัวบุคคล โดยกำหนดเวลาทำกิจกรรมและผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมอย่างสรุปในแต่ละภาคเรียนตลอดปีการศึกษา
6. จัดทำโครงการปฏิบัติงานเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ รายละเอียดแต่ละขั้นตอนของการดำเนินงานงบประมาณที่ได้ บุคลากรที่รับผิดชอบเพื่อให้งานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
7. การประชาสัมพันธ์เรื่องการจัดวางตัวบุคคล ผู้ที่รับผิดชอบจะต้องมีการประชาสัมพันธ์งาน การชี้แจง การทำความเข้าใจและการขอความร่วมมือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนซึ่งจะมีผลทำให้ได้รับความร่วมมือและได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดี
8. ติดตามผลและประเมินผล เพื่อเป็นการประเมินความสำเร็จของงานว่าได้ผลมากน้อยเพียงใดมีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข

สรุป

บริการจัดวางตัวบุคคล เป็นการจัดผู้เรียนให้ได้ประสบการณ์ได้รับการฝึกฝนหรือได้รับการช่วยเหลือตามควรแก่กรณี โดยจัดให้สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของผู้เรียนแต่ละคนทั้งทางด้านการศึกษาอาชีพ ส่วนตัวและสังคม เช่น ผู้เรียนขาดแคลนปัจจัยในการศึกษาก็ควรได้รับการช่วยเหลือในด้านการจัดหาทุนการศึกษา อาหารกลางวันหรือจัดหางานพิเศษให้ทำ ผู้เรียนที่สนใจจะเรียนวิชาใดโรงเรียนก็ควรจัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนวิชาตามที่เขาถนัดและสนใจผู้เรียนสนใจจะเข้าร่วมกิจกรรมชุมนุมใดโรงเรียนก็ควรจะได้มีกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้เลือกตามความต้องการ หลักการสำคัญของบริการนี้ คือ put the right man in the right place.

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 2.4 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 2.4

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

เรื่องที่ 2.5 บริการติดตามผล (Follow up Service)

บริการติดตามผล เป็นบริการสุดท้ายของบริการแนะแนว เป็นการติดตามดูว่าการจัดบริการต่าง ๆ ที่ได้ดำเนินไปแล้วนั้น ได้ผลมากน้อยเพียงใด ผู้เรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วนั้น ทั้งจบการศึกษาและยังไม่จบการศึกษาประสบปัญหาอะไรบ้าง รวมทั้งการติดตามผลดูผู้เรียนที่ยังศึกษาอยู่ในโรงเรียนและจบการศึกษาไปแล้วว่าประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาหรือไม่

หลักการสำคัญที่ใช้ในการติดตามผล ได้แก่

1. มีคณะกรรมการ/คณะทำงาน ติดตามผลและประเมินผลโดยเปิดโอกาสให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วม
2. มีการสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จ ทั้งด้านผลผลิต กระบวนการและปัจจัยอย่างเป็นระบบ มีความยืดหยุ่นและความสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป
3. มีการจัดทำเครื่องมือในการติดตามและประเมินผล ให้สอดคล้องตามตัวชี้วัดความสำเร็จที่กำหนดไว้
4. จัดทำแผนปฏิบัติการและพัฒนาผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในเทคนิควิธีการติดตามและประเมินผล
5. มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานแนะแนวและส่งเสริมการมีเครือข่ายให้เชื่อมโยงกัน
6. ใช้วิธีการติดตามและประเมินผลที่หลากหลายตามสภาพจริง และนำข้อมูลมาปรับมาใช้พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

เทคนิคและวิธีการติดตามผล ได้แก่

1. การสังเกต เป็นการพิจารณาการดำเนินงานแนะแนวและพฤติกรรมของผู้เรียนที่ต้องการติดตามผลอย่างใกล้ชิดละเอียดรอบคอบ มีการบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกตลงในแบบบันทึกลักษณะการบันทึกทำได้โดย
2. การสัมภาษณ์ แบ่งเป็น สอบถามผู้เรียนที่ต้องการติดตามผล สอบถามบุคคลผู้มีความสัมพันธ์หรือมีความคุ้นเคยกับผู้เรียนที่ต้องการติดตามผลซึ่ง ได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา เพื่อน เป็นต้น และสอบถามบุคคลเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานแนะแนว

3. การสำรวจด้วยแบบสำรวจหรือแบบสอบถาม โดยส่งแบบสำรวจ แบบสอบถาม หรือ ไปรษณียบัตร สอบถามไปยังผู้ที่ต้องประเมินผลโดยตอบข้อความอย่างตรงไปตรงมา แล้วรวบรวม ข้อเท็จจริงที่ได้ไปเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการสรุปรายงาน

4. การพูดคุยปรึกษา ของผู้เรียนปัจจุบันหรือศิษย์เก่าซึ่งออกจากโรงเรียนไปแล้ว

5. การใช้เทคนิคอื่นๆ เช่น สังคมมิติ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางสังคมของผู้เรียนการใช้ แบบทดสอบชนิดต่างๆ การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อทางจดหมาย เป็นต้น

หลังจากการติดตามผลเสร็จแล้วงานที่ดำเนินการในลำดับต่อไปคือ

1. ผู้รับผิดชอบในการจัดกิจกรรมจะต้องรายงานผลเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้บริหารทราบ หากเป็นกิจกรรมในโรงเรียนประณมและมัธยมผู้บริหารจะต้องให้กรมที่รับผิดชอบทราบด้วย

2. การรายงานผลการจัดกิจกรรมหรือรายงานผลเรื่องการปฏิบัติงานโครงการต่าง ๆ อาจทำได้ทั้งรูปแบบของความเรียงโดยการเขียนเรียงลงมาตามว่าด้วยหัวข้อและรูปแบบตารางทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้รายงานว่าจะสะดวกแบบไหน

3. การเขียนรายงานผลการจัดกิจกรรมพึงระลึกไว้เสมอว่าจะต้องเขียนให้อ่านซึ่งไม่ได้มีส่วนรู้เห็นในการจัดกิจกรรมด้วยตนเอง อ่านแล้วเข้าใจในขั้นตอนตั้งแต่ต้น งานได้ผลมากน้อยเพียงไร มี ปัญหาและอุปสรรคใดบ้างและมีแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงให้กิจกรรมดีขึ้นอย่างไร

สรุป

บริการติดตามผล เป็นบริการสุดท้ายของงานแนะแนว การติดตามผลนั้นต้องทำในงานแนะแนวทุกงาน ครอบคลุมขอบข่ายการแนะแนวและบริการแนะแนวที่ครูแนะแนวทำ โดยการติดตามผลสามารถทำได้หลายวิธี ครูแนะแนวอาจทดลองใช้วิธีในการติดตามผลด้วยรูปแบบและเทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อพิจารณาตามความเหมาะสม ความสะดวก และประสิทธิภาพให้เหมาะกับสถานการณ์

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 2.5 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 2.5

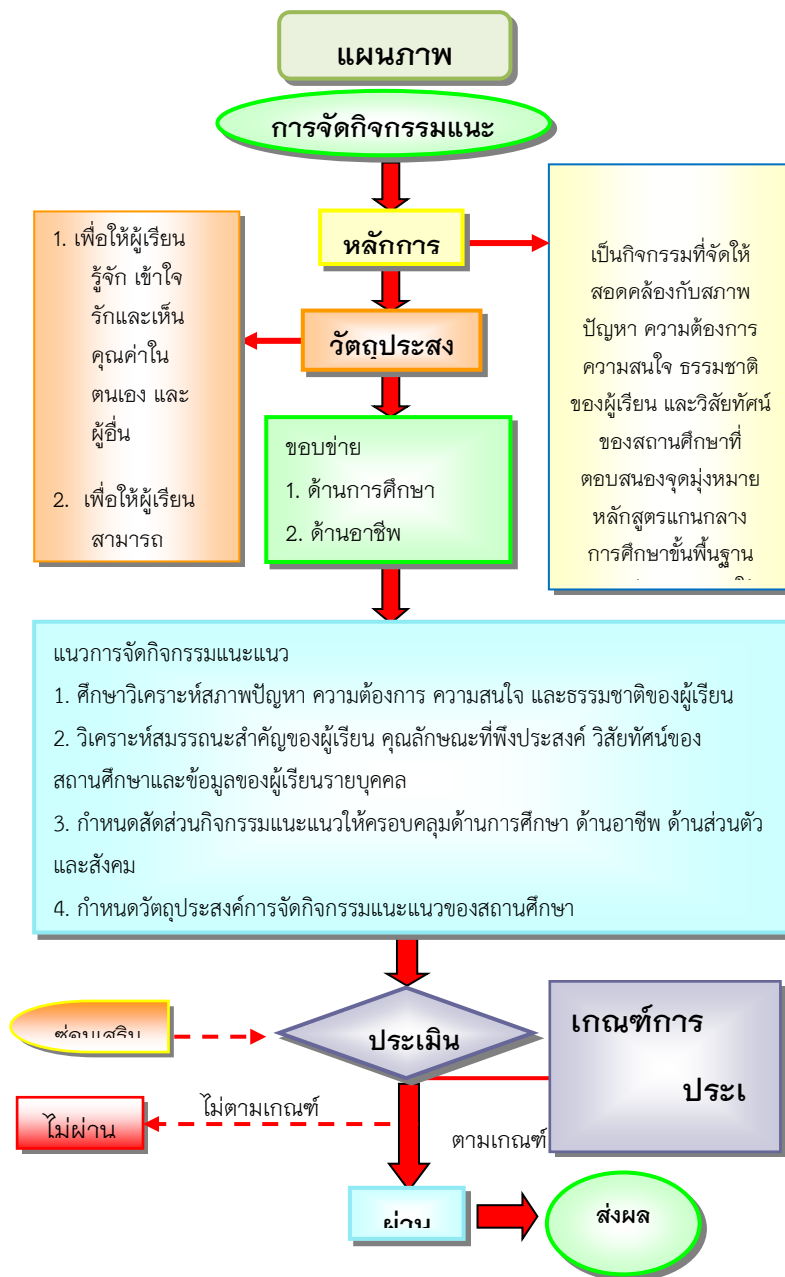
ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแนะแนว :การจัดกิจกรรมแนะแนว (Activities Guidance)

เรื่องที่ 3.1 การจัดกิจกรรมแนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในบริบทโรงเรียน

การวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

การจัดกิจกรรมแนะแนว เป็นหนึ่งในภารกิจหลักของงานแนะแนว ซึ่งครูแนะแนวจะต้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้แก่ผู้เรียนโดยอาศัยกระบวนการทางจิตวิทยา เพื่อช่วยเหลือและพัฒนาตลอดจนป้องกันปัญหาของผู้เรียนทุกคน ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ เช่น การรู้จักตนเองและผู้อื่น รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น มีทักษะการคิดตัดสินใจ ทักษะการปรับตัว การวางแผนชีวิต รวมทั้งการสร้างเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนด ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ การจัดกิจกรรมอาจจัดในห้องเรียน ซึ่งต้องจัดเวลาเฉพาะอย่าง ต่อเนื่องในกรณีที่ต้องฝึกฝนหรือพัฒนาทักษะที่สำคัญและจำเป็น หรือนอกห้องเรียนโดยให้มีบรรยากาศที่เป็นกันเอง มีครูเป็นที่ปรึกษาและผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ซึ่งการจัดกิจกรรมแนะแนวในห้องเรียนเป็นหนึ่งในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ เป็นหลักสูตรที่เน้นแนวคิดและการจัดการเรียนรู้อิงมาตรฐาน รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลอิงมาตรฐาน ซึ่งมีคำสำคัญที่ ครูแนะแนว ควรรู้และทำความเข้าใจให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ต่อการนำไปปรับใช้กับการออกแบบหน่วยการจัดกิจกรรมและการวางแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว โดยคำนึงถึงองค์ประกอบสำคัญ ตามแผนภาพ ดังนี้

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การวิเคราะห์บริบทของโรงเรียน

บริบทที่ควรวิเคราะห์ มี 2 ประเภท คือ

1) บริบทที่เป็นความสัมพันธ์ภายในระบบโรงเรียน หรืออาจจะเรียกได้ว่าเป็นพื้นฐานทางการศึกษา ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู-อาจารย์ อาคารเรียน งบประมาณ อุปกรณ์การศึกษา เป็นต้น กระบวนการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับระบบโรงเรียนเพื่อทำความเข้าใจสภาพโรงเรียนในปัจจุบันมีเครื่องมือในการวิเคราะห์ที่นิยมสูงสุดในการนำมาใช้คือ SWOT Analysis การวิเคราะห์จุดอ่อน จุด

แข็ง โอกาส และภาวะคุกคาม ซึ่งมาจากคำย่อของ 4 คำ ได้แก่ S-Strengths หรือจุดแข็ง W-Weaknesses หรือจุดอ่อน O-Opportunities หรือโอกาส T-Treats หรือภาวะคุกคาม (อุปสรรค)

2) บริบทที่เป็นผลกระทบจากภายนอก ได้แก่ สังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม ประชากรศาสตร์ ความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

การวิเคราะห์บริบทภายนอกที่มีประสิทธิภาพควบคู่กับการวิเคราะห์ระบบภายใน นิยมใช้ C-PEST ได้แก่ C-Customer, Competitors ลูกค้าหรือผู้รับบริการ เป็นอย่างไรซึ่งในที่นี้หมายถึงนักเรียน ผู้ปกครองชุมชนที่อยู่โดยรอบโรงเรียน P-Politics สถานการณ์ทางการเมือง นโยบายต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ สพฐ. เช่น พรบ. กฎระเบียบต่างๆ E-Economics, Environment สภาพแวดล้อมหรือสภาพเศรษฐกิจ ของชุมชนที่อยู่โดยรอบโรงเรียน S-Society สภาพสังคม วัฒนธรรม ค่านิยม ของประชาชนที่อาศัยอยู่โดยรอบโรงเรียน T-Technology เทคโนโลยี ระบบสารสนเทศ เทคโนโลยีทางการศึกษา การศึกษาใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น

นอกจากการวิเคราะห์ด้วย SWOT Analysis และ C-PEST แล้วสิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน แผนพัฒนางานแนะแนว หลักสูตรการศึกษา เป้าหมายของโรงเรียน วิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม สมรรถนะของนักเรียนที่โรงเรียนและประเทศชาติต้องการ รวมทั้งคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

สรุป

การจัดกิจกรรมแนะแนวต้องคำนึงถึงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้มีความสอดคล้องตามหลักการ วัตถุประสงค์ที่หลักสูตรกำหนด และจัดภายใต้ขอบข่ายของการแนะแนวใน 3 ด้าน กล่าวคือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม โดยวางแผนให้เป็นไปตามแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว รวมทั้งดำเนินการวัดและประเมินผลให้ครบถ้วนตามเกณฑ์ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงบริบทของโรงเรียนเป็นสำคัญ อันได้แก่การวิเคราะห์สภาพทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมแนะแนวบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแนะแนว :การจัดกิจกรรมแนะแนว (Activities Guidance)

เรื่องที่ 3.2 การออกแบบกิจกรรมแนะแนวสำหรับนักเรียน

การออกแบบการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนควรเริ่มต้นจากการกำหนดโครงสร้างการจัดกิจกรรมแนะแนวให้ครอบคลุมขอบเขตของการแนะแนว 3 ด้าน คือ การแนะแนวด้านการศึกษา (Educational Guidance) การแนะแนวด้านอาชีพ (Vocational Guidance) และการแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม (Social and Personal Guidance) ซึ่งการกำหนดสัดส่วนของน้ำหนักแต่ละด้านอาจแตกต่างกันไปในแต่ละระดับชั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและปัญหาของผู้เรียน จากนั้นจึงนำโครงสร้างที่วิเคราะห์ได้มาจัดทำเป็นแผนการจัดกิจกรรมระยะยาวตลอดหนึ่งภาคการศึกษาหรือปีการศึกษา เพื่อจะได้เห็นลำดับก่อนหลังของการจัดกิจกรรมเรื่องต่างๆ ในแต่ละสัปดาห์ แล้วนำแผนที่วางไว้มากจัดทำเป็นประมวลรายวิชา และเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายคาบให้เหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะและความต้องการของผู้เรียน สภาพสังคมแวดล้อม และบริบทของโรงเรียน

การเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวระยะยาว

การเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวระยะยาว หมายถึง การกำหนดลำดับก่อนหลังของการจัดกิจกรรมเรื่องต่างๆ ในแต่ละสัปดาห์ตลอดหนึ่งภาคเรียนตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ในแต่ละหมวดหมู่ แล้วจัดทำเป็นประมวลรายวิชาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมตามลำดับการเรียนรู้ของนักเรียนในแต่ละระดับชั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวระยะยาว

รายกิจกรรมแนะแนว 3

จำนวน 1 คาบ/สัปดาห์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

จำนวน 20 คาบ/ภาคเรียน

หน่วย ที่	ขอบข่าย	เรื่อง	ผลการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลา (คาบ)
	-	แนะนำแนะแนว	-	- ศึกษาประมวลรายวิชา - แนะนำการเข้าร่วมกิจกรรม	1
1	ส่วน ตัว และสังคม	สุขใจใน ม.2	เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและ ยอมรับตนเอง รวมทั้งมี แนวทางในการปรับปรุง/ พัฒนาตนเองให้เหมาะสม ตามวัย	- สร้างความคุ้นเคยกับเพื่อนใหม่ - เรียนรู้ลักษณะเด่นของตนเอง และเพื่อน ๆ	1

หน่วย ที่	ขอบข่าย	เรื่อง	ผลการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลา (คาบ)
2	ส่ว น ตัว และสังคม	วัยรุ่น - เพื่อน	เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักและยอมรับตนเอง รวมทั้งมีแนวทางในการปรับปรุง/พัฒนาตนเองให้เหมาะสมตามวัย	- เรียนรู้ความเปลี่ยนแปลงตามวัยของตนเอง - สำรวจปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหา - เรียนรู้การปฏิบัติตนในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น	2
3	การศึกษา	การสำรวจผล การเรียนรู้	เพื่อให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนของตนเองและมีแนวทางในการปรับปรุง/พัฒนาการเรียนตามความสามารถและความถนัดของตนเอง	- ประเมินผลการเรียน และหาแนวทางในการปรับปรุง/พัฒนาการเรียน - ตั้งเป้าหมายทางการเรียน และกำหนดแนวทางสู่ความสำเร็จ	2
4	ส่ว น ตัว และสังคม	การทำงานกลุ่ม	เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการทำงานและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม	- ฝึกการทำงานเป็นกลุ่ม - เรียนรู้การปฏิบัติตนตามบทบาทในการทำงานกลุ่ม	2
5	ส่ว น ตัว และสังคม	สังคมสัมพันธ์	เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการทำงานและใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม	- สำรวจความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับกลุ่มเพื่อน - เรียนรู้ลักษณะเด่นและด้อยของตนเองและเพื่อนร่วมห้อง - เสนอแนวทางการปรับปรุง / พัฒนาตนเองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม	2
6	อาชีพ	อาชีพในท้องถิ่น	เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ในชุมชนและได้ทดลองเลือกอาชีพอย่างมีเหตุผล	- รู้จักอาชีพและกลุ่มอาชีพในท้องถิ่น - วางแผนการเรียนและการเลือกอาชีพตามความสนใจ	2
7	การศึกษา	ฉันเป็นคนเก่ง	เพื่อให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนของตนเองและมีแนวทางในการปรับปรุง/พัฒนาการเรียนตามความสามารถและความถนัดของตนเอง	- เรียนรู้เทคนิคในการเรียนให้ประสบความสำเร็จ - ฝึกการสัมภาษณ์และสรุปข้อคิดจากผู้มีประสบการณ์ตรง	2

หน่วย ที่	ขอบข่าย	เรื่อง	ผลการเรียนรู้	กิจกรรม	เวลา (คาบ)
8	การศึกษา	เตรียมรบเตรียม สอบ	เพื่อให้ผู้เรียนประเมินผล การเรียนรู้ของตนเองและมี แนวทางในการปรับปรุง/ พัฒนาการเรียน ตามความสามารถและ ความถนัดของตนเอง	- ฝึกวางแผนและเตรียมตัวสอบ	1
9	ชีวิตและ สังคม	ค ว า ม คิ ด สร้างสรรค์	เพื่อให้ผู้เรียน ได้ฝึก ความคิดสร้างสรรค์	- เรียนรู้ลักษณะและ องค์ประกอบของความคิด สร้างสรรค์ - ฝึกคิดและทำงานอย่าง สร้างสรรค์	2
10	อาชีพ	อาชีพกับกลุ่ม การเรียนรู้	เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักกลุ่ม อาชีพ ต่าง ๆ ในชุมชนและได้ ทดลองเลือกอาชีพอย่างมี เหตุผล	- เรียนรู้ความสอดคล้องของ กลุ่มการเรียนรู้กับอาชีพต่างๆ - วิเคราะห์ทางเลือกอาชีพที่ เหมาะสมกับกลุ่มการเรียนรู้	2
-	-	การประเมินผล การจัดกิจกรรม แนะแนว	-	- ประเมินผลการเรียนรู้ตาม จุดประสงค์ - ประเมินทัศนคติของผู้เรียนต่อ วิชากิจกรรมแนะแนวและวิธีการ จัดกิจกรรม	1
รวมตลอดภาค (คาบ)					20

การเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายคาบ

การเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายคาบ เป็นการวางแผนที่จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถ
จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ การวางแผนที่ดีจะช่วยให้ครูเกิดความ
มั่นใจ และดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเขียนแผนการจัดกิจกรรมแนะแนวรายคาบมีขั้นตอนที่ควรดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. กำหนดเรื่องที่จะจัดกิจกรรมโดยดูจากแผนการจัดกิจกรรมระยะยาวที่วางไว้
2. ศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะจัดกิจกรรม
3. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ เป็นจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
4. กำหนดขอบเขตของเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้
5. กำหนดรูปแบบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเรื่องและลักษณะของผู้เรียน โดยใช้
เทคนิคการจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
6. กำหนดสื่อ – อุปกรณ์ ที่จำเป็นต้องใช้

7. กำหนดวิธีการประเมินผลเพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์หรือไม่
อย่างไร

ตัวอย่าง แผนการจัดกิจกรรมรายคาบ (หน่วยที่ 9 ตามแผนระยะยาว)

หน่วยที่ 9 ความคิดสร้างสรรค์

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

1. นักเรียนสามารถ.....
2.

เนื้อหา

รูปแบบการจัดกิจกรรม.....

สื่อ-อุปกรณ์.....

การวัดและประเมินผล.....

สรุป การออกแบบการจัดกิจกรรมแนวต้องกำหนดโครงสร้างให้ชัดเจนภายใต้ขอบข่ายการ
แนวทั้ง 3 ด้าน โดยคำนวณสัดส่วนของการจัดกิจกรรมตามจุดเน้นในแต่ละด้านโดยคำนึง
ลักษณะของผู้เรียนแต่ละระดับชั้นในแต่ละภาคการศึกษา เช่น ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาค
การศึกษาต้นมีจำนวนคาบเรียน 20 คาบ นักเรียน ม.2 กำลังย่างเข้าสู่วัยรุ่นน่าจะมีจุดเน้นfiko
ส่วนตัวและสังคมเป็นสัดส่วนที่มากกว่าด้านการศึกษาและอาชีพ เป็น 10:6:4 และเมื่อได้
โครงสร้างแล้วจึงนำมาจัดทำแผนการสอนระยะยาวเพื่อกำหนดการจัดกิจกรรมตามลำดับ
ก่อนหลัง และสุดท้ายนำแผนระยะยาวมาจัดแผนการจัดกิจกรรมรายคาบเพื่อนำไปใช้ในชั้นเรียน
ให้บรรลุเป้าหมาย

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 3.2 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 3.2

ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแนะแนว :การจัดกิจกรรมแนะแนว (Activities Guidance)

เรื่องที่ 3.3 เทคนิคการจัดกิจกรรมแนะแนว

เรียบเรียงโดย รัชชัญญ์ ภูษาแก้ว : คู่มือฝึกอบรมแนะแนว.(2555). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ด้วยปัจจัยสังคมปัจจุบัน ส่งผลต่อความคิด และพฤติกรรมของนักเรียนเป็นอย่างมาก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูแนะแนว จึงต้องพัฒนารูปแบบ วิธีการและสื่อการสอน ให้น่าสนใจ ทันสมัย เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของนักเรียน ซึ่งครูแนะแนวจำเป็นต้องศึกษา เรียนรู้ พัฒนาเทคนิค วิธีการจัดกิจกรรมอยู่เสมอ และไม่มีที่สิ้นสุด โดยเฉพาะในยุคปัจจุบัน สื่อ เทคโนโลยีก้าวล้ำนำสมัย และมีเครื่องมือ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกสำหรับครูมากมาย จัดหาได้ง่าย ครูจึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคอย่างหลากหลายเพื่อสร้างความสนใจ และกระตุ้นการเรียนรู้ของนักเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ ตามที่กำหนด

เทคนิคและวิธีการในการนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวมีหลายรูปแบบและอาจทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ในการเลือกว่าเทคนิคหรือวิธีการใดจะเหมาะสมสำหรับนักเรียนห้องใด กลุ่มใด และจะทำให้ นักเรียนบรรลุเป้าหมายได้เพียงใดนั้น ครูแนะแนวจะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในการเลือกใช้เทคนิค ต่างๆ เพื่อให้เหมาะสมกับลักษณะของนักเรียน จำนวนนักเรียนในห้อง วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรม แนะแนว ตลอดจนคุณลักษณะที่จะพัฒนาในตัวบุคคล อีกทั้งยังต้องคำนึงถึง ความชำนาญในการใช้ เทคนิคหรือวิธีการดังกล่าวของครูแนะแนวเอง และสิ่งที่สำคัญยิ่งก็คือ เทคนิคหรือวิธีการต่างๆ นั้นควร จะเอื้อประโยชน์ให้กับนักเรียนมากที่สุด ซึ่งเทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ขอแนะนำเสนอ คือ การจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (Student – Centered Learning)

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมุ่งเน้นการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โดยครูมีหน้าที่เป็นผู้เอื้ออำนวยในการสร้าง บรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมสร้างองค์ความรู้ ได้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย

1. Active Learning เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ หรือปฏิบัติด้วยตนเองด้วยความ กระตือรือร้น เช่น ได้คิด ค้นคว้า ทดลองรายงาน ทำโครงการ สัมภาษณ์ แก้ปัญหา
2. Construct เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ค้นพบสาระสำคัญหรือองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง อัน เกิดจากการได้ศึกษาค้นคว้าทดลอง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริง
3. Resource เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ที่หลากหลาย ทั้งบุคคลและเครื่องมือทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม
4. Thinking เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิด ผู้เรียนได้ฝึกวิธีคิดในหลายลักษณะ เช่น คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดละเอียด คิดชัดเจน คิดถูกทาง คิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล คิดอย่างมี เหตุผล

5. Happiness เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข เป็นความสุขที่เกิดจากผู้เรียนได้เรียนในสิ่งที่ตนสนใจสาระการเรียนรู้ ชวนให้สนใจใฝ่ค้นคว้าศึกษาท้าทาย มีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน อย่างเป็นกัลยาณมิตร มีการช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมร่วมด้วยช่วยกัน ทำให้ผู้เรียนรู้สึก มีความสุขและสนุกกับ การเรียน

6. Participation เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดงาน วางเป้าหมายร่วมกัน และมีโอกาสเลือกทำงานหรือศึกษาค้นคว้าในเรื่องที่ตรงกับความถนัดความสามารถ ความสนใจ ของตนเอง และสามารถประยุกต์ความรู้นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง

7. Individualization เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนในความเป็นเอกลักษณ์บุคคล ผู้สอนยอมรับในความสามารถ ความคิดเห็น ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพมากกว่าเปรียบเทียบแข่งขันระหว่างกันโดยมีความเชื่อมั่นผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ และมีวิธีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน

8. Good Habit เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม เช่น ความรับผิดชอบ ความเมตตา กรุณา ความมีน้ำใจ ความขยัน ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ฯลฯ และลักษณะนิสัยในการทำงานอย่างเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกับผู้อื่น การยอมรับผู้อื่น และการเห็นคุณค่าของงาน เป็นต้น

เทคนิคที่สามารถนำมาใช้ได้ดีกับการจัดกิจกรรมแนะแนวได้ดี เช่น การอธิบาย บรรยาย อภิปราย สัมภาษณ์ เกม การระดมสมอง การแสดงละคร การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การทำแบบสำรวจหรือแบบทดสอบ วิเคราะห์สังเคราะห์จากสื่อภาพ หรือวิดีโอทัศน์ การลงมือปฏิบัติจริง การสาธิต การศึกษาดูงาน เป็นต้น

สรุป

เทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะแนวในยุคปัจจุบันมีมากมายหลากหลายวิธี และครูสามารถจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอนทั้งของจริงและสื่อดิจิทัลได้ง่าย ครูจึงควรคำนึงถึงการจัดกิจกรรมที่ใช้เทคนิคให้เหมาะสมกับเรื่องที่สอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบ คิด และลงมือปฏิบัติ รวมทั้งการประเมินผล ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นผู้เรียนให้สนใจในการเรียนรู้

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 3.3 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 3.3

ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแนะแนว :การจัดกิจกรรมแนะแนว (Activities Guidance)

เรื่องที่ 3.4 การประเมินผลกิจกรรมแนะแนว

การประเมินกิจกรรมแนะแนว มี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 การประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน อาจประเมินได้จากครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดย

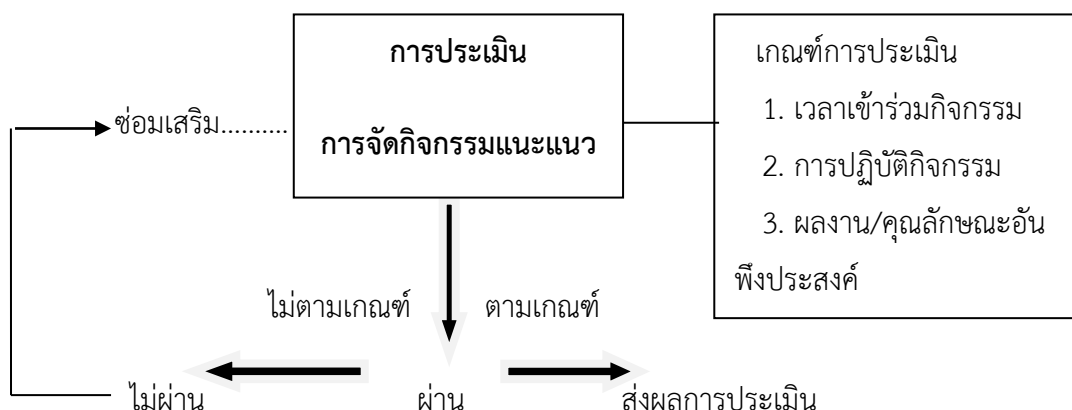
- ครูผู้จัดกิจกรรมรับผิดชอบในการวางแผนการประเมิน ดำเนินการประเมิน นำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ
- ผู้เรียนอาจมีส่วนร่วมในการวางแผนการประเมิน ประเมินตนเองและเพื่อน
- ผู้ปกครองอาจมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการประเมิน ประเมินผลการพัฒนาผู้เรียน โดยประสานร่วมมือกับครูผู้จัดกิจกรรม

ลักษณะที่ 2 การประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ครูผู้จัดกิจกรรมตรวจสอบเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม และประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ตัดสินผลการประเมินเป็น “ผ่าน” และ “ไม่ผ่าน” ดังนี้

“ผ่าน” หมายถึง ผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม ปฏิบัติกิจกรรม และมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

“ไม่ผ่าน” หมายถึงผู้เรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบตามเกณฑ์ ไม่ผ่านการปฏิบัติกิจกรรม หรือมีผลงาน/ชิ้นงาน/คุณลักษณะไม่เป็นไปตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ดังมีรายละเอียดตามแผนภาพการประเมิน

แผนภาพการประเมินผู้เรียน (โดยครู)

ตัวอย่าง การประเมินการจัดกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียน (โดยนักเรียน)

ภาคการศึกษา.....ปีการศึกษา.....ชื่อ-สกุล

ชั้น ม...../.....เลขที่.....ครูประจำชั้นชื่อ

คำชี้แจง ให้นักเรียนสำรวจความคิดเห็นที่มีต่อกิจกรรมแนะแนว โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่าง
ที่ตรงกับความเป็นจริง

5 หมายถึง มากที่สุด / 4 หมายถึง มาก / 3 หมายถึง ปานกลาง / 2 หมายถึง น้อย /
1 หมายถึง น้อยที่สุด

ข้อความ	5	4	3	2	1
ข้าพเจ้า...					
1.เห็นคุณค่าและความสำคัญของวิชากิจกรรมแนะแนว					
2.คิดว่าเรื่องที่เรียนเหมาะสม					
3.ชอบเรียนวิชากิจกรรมแนะแนว					
4.พอใจสื่อการสอน (เช่น วิทยากร รูปภาพ ป้ายข้อความ การสาธิต ฯลฯ)					
5.เห็นด้วยกับวิธีการวัดและประเมินผลของกิจกรรมแนะแนว					
6.พอใจกับระยะเวลาการจัดกิจกรรมแนะแนว (1 คาบต่อสัปดาห์)					
7.ได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในห้องเรียนทั้งเดี่ยวและกลุ่ม					
8.เห็นว่ากิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาตนเองด้าน การเรียนรู้					
9.เห็นว่ากิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนสำคัญในการเตรียมตัวสู่ การศึกษาและอาชีพ					
10.เห็นว่ากิจกรรมแนะแนวเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนา บุคลิกภาพ					

ข้าพเจ้าคิดว่ากิจกรรมแนะแนว

- มีข้อที่น่าชมเชยเป็นพิเศษคือ
- มีข้อควรปรับปรุงคือ
- มีเรื่องที่ควรจัดเพิ่มเติมคือ

สรุป

การประเมินผลกิจกรรมแนะแนว เป็นการประเมินผู้เรียนตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยครูผู้สอน โดยอาจจะกำหนดเป็นเกณฑ์การประเมิน ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 การปฏิบัติกิจกรรม การส่งชิ้นงาน/ผลงานตามที่มอบหมาย แล้วประเมินผลเป็น **ผ่าน** และ **ไม่ผ่าน** หากนักเรียนไม่ผ่านต้องได้รับการซ่อมเสริมแก้ไขให้ผ่าน และเมื่อสิ้นสุดภาคการศึกษาครูควรให้นักเรียนประเมินการจัดกิจกรรมเป็นภาพรวมเพื่อจะได้นำผลการ

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 3.4 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 3.4

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

เรื่องที่ 4.1 ความรู้ ความเข้าใจธรรมชาติและปัญหาของผู้เรียน ธรรมชาติและปัญหาของผู้เรียน

ธรรมชาติของผู้เรียน มีความแตกต่างกันตามพันธุกรรม ครอบครัว การเลี้ยงดู ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม และพัฒนาการตามวัยซึ่งมีผลให้ลักษณะรูปร่างหน้าตา อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และสติปัญญามีความแตกต่างกัน การศึกษาธรรมชาติของผู้เรียนจะช่วยให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนดังกล่าว นอกจากนี้ผู้เรียนเป็นวัยที่กำลังเรียนรู้และมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทุกด้านทำให้เกิดปัญหาที่ครูต้องให้การดูแลช่วยเหลือและพัฒนานักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ปัญหาหลัก ๆ ที่ครูผู้สอนกำลังเผชิญในปัจจุบันนี้มีหลากหลายปัญหาตั้งแต่ปัญหาเล็กน้อยจนถึงปัญหาใหญ่ๆ เช่นปัญหาการเรียน พฤติกรรมไม่พึงประสงค์ เพศสัมพันธ์ในวัยเรียน ยาเสพติด เป็นต้น ทุกปัญหานั้นสำคัญและทุกปัญหาย่อมมีสาเหตุ การแก้ปัญหาเกี่ยวกับคนหรือการดูแลให้ความช่วยเหลือนั้นมีความละเอียดอ่อน เนื่องจากคนมีจิตใจ จิตใต้สำนึก มีความรู้สึก มีอารมณ์ และมีความต้องการที่แตกต่างกัน ครูแนะแนวในบทบาทของผู้ให้การศึกษาจึงต้องเรียนรู้ เข้าใจและหาวิธีการในการดูแลช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยใช้กระบวนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

ความหมายของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

กระบวนการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบปัญหา โดยอาศัยปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การศึกษาและผู้รับการปรึกษา ใช้เทคนิคการสื่อสาร ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ถึงสาเหตุของปัญหา และสามารถใช้ศักยภาพของตนเองในการคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์ของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

1. เพื่อช่วยให้ผู้มารับการปรึกษาเกิดความรู้สึกผ่อนคลาย ไม่โดดเดี่ยว มีผู้รับฟังปัญหา
2. เพื่อช่วยให้ผู้มารับการปรึกษาเข้าใจและเห็นปัญหาของตนเองอย่างแจ่มชัด
3. เพื่อช่วยให้ผู้มารับการปรึกษาอยากแก้ไขปัญหา เกิดความรู้สึกมั่นใจและพึ่งตนเอง รวมทั้งสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาตนเองได้
4. เพื่อช่วยให้ผู้มารับการปรึกษามีทักษะขั้นพื้นฐานในการคิด การวางแผน การปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขปัญหา ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต

หลักการสำคัญของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

1. ผู้ให้การศึกษาจะต้องผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรีด้านจิตวิทยา และการให้การศึกษา
2. ผู้ให้การศึกษาต้องยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual Differences)
3. เป็นความประสงค์ของผู้มารับการปรึกษาที่จะจัดปัญหาของตน
4. การตัดสินใจและการรับผิดชอบปัญหา ควรเป็นสิทธิ์และหน้าที่ของผู้มาขอรับการปรึกษา

5. ผู้ให้การศึกษาติดตามผล หากยังพบปัญหาจะวิเคราะห์ปัญหาและหากจำเป็นจึงจะส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ

สิ่งควรรู้ก่อนการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

- พัฒนาการตามวัยของนักเรียน
- ธรรมชาติของปัญหานักเรียน
- แนวคิดและทฤษฎีการศึกษา
- กระบวนการขั้นตอน ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
- การส่งต่อ

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 4.1 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 4.1

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

เรื่องที่ 4.2 แนวคิดและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

แนวคิดและทฤษฎี เป็นองค์ความรู้ที่ถูกรวบรวมและสังเคราะห์ไว้อย่างเป็นระบบเพื่ออธิบายความเป็นจริงในเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในการปรึกษาเชิงจิตวิทยานั้นมีแนวคิดและทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรึกษาหลากหลายทฤษฎีขึ้นอยู่กับสถานการณ์และปัญหาของผู้มารับการปรึกษา ซึ่งผู้ให้การปรึกษาควรได้ศึกษาทำความเข้าใจและนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับปัญหาต่อไป

ตารางแสดงแนวคิดและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

(เรียบเรียงโดย รัชชัญญา ภูษาแก้ว จาก วัชรวิทย์ ทรัพย์มี.(2554) ทฤษฎีให้บริการปรึกษา พิมพ์ครั้งที่ 7

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.)

ทฤษฎี	ธรรมชาติของมนุษย์	หลักการสำคัญ	วัตถุประสงค์และกระบวนการ	กลวิธีให้บริการปรึกษา
1. กลุ่มทฤษฎีให้บริการปรึกษาที่เน้นอารมณ์และความรู้สึกของผู้รับบริการ				
1.1 ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบจิตวิเคราะห์	บุคลิกภาพของมนุษย์ได้รับการวาง พื้นฐานมาแล้วตั้งแต่วัยเด็ก และมนุษย์มีแรงจูงใจในระดับจิตไร้สำนึก	เน้นแรงจูงใจในระดับจิตไร้สำนึกว่ามีอิทธิพลต่อพฤติกรรม	เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการเข้าใจพฤติกรรมตนเอง เช่น ความขัดแย้งในจิตใจ ความวิตกกังวล และกลวิธีป้องกันจิตใจที่ตนใช้	กลวิธีแสดงมโนภาพโดยเสรี การตีความหมาย คำพูด การคิดคำนึง หรือเรื่องราวของผู้รับบริการ
1.2 ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบอัตถิภาวนิยม	มนุษย์สามารถตั้งเป้าหมายในชีวิต และเลือกค่านิยมของตนเองได้	เน้นเสรีภาพของมนุษย์ในการเลือกตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของตนเอง และรับผิดชอบต่อการตัดสินใจนั้น และช่วยให้ผู้รับบริการแสวงหาความหมายในชีวิต และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเอง	เน้นการช่วยให้ผู้รับบริการตระหนักว่าชีวิตมีความหมาย เขาจะได้ใช้ความสามารถของเขาให้เต็มตามศักยภาพ และสามารถเลือกตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม	ไม่เน้นกลวิธี แต่เป็นการสนทนาแบบเผชิญหน้ากันระหว่างผู้ให้กับผู้รับบริการ โดยเน้นความจริงใจและความเข้าใจมากกว่ากลวิธี ซึ่งขึ้นกับลักษณะปัญหา เพื่อให้มีการตระหนักในตนเองและช่วยให้ผู้รับบริการแสวงหาความหมายในชีวิต
1.3 ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบบุคคลเป็น	มนุษย์เป็นคนดี มีคุณค่า และมีแนวโน้ม	เน้นสัมพันธภาพในการให้บริการปรึกษา ระหว่างผู้ให้บริการ	เน้นสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้บริการปรึกษากับผู้รับบริการ โดยผู้ให้การ	เน้นที่ความเชื่อและทัศนคติของผู้ให้บริการปรึกษา โดยเฉพาะเน้น

ทฤษฎี	ธรรมชาติของมนุษย์	หลักการสำคัญ	วัตถุประสงค์และกระบวนการ	กลวิธีให้บริการปรึกษา
ศูนย์กลาง	ที่จะพัฒนาตนเอง	ปรึกษากับผู้รับบริการ	ปรึกษาสร้างบรรยากาศแห่งความเข้าใจซึ่งกันและกัน การให้เกียรติและการยอมรับ รวมทั้งความจริงใจ จุดประสงค์คือ ต้องการช่วยให้ผู้รับบริการสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มที่ โดยจัดอุปสรรคต่างๆ ออกไปเสีย	สัมพันธ์ภาพและบรรยากาศในการให้บริการปรึกษา ซึ่งเต็มไปด้วยการยอมรับ การให้เกียรติและนับถือซึ่งกันและกันและความเข้าใจระหว่างกัน
1.4 ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบเกสโตลท์	มนุษย์เป็นอิสระจากอดีต ดำรงอยู่ในปัจจุบันและสามารถดำเนินการกับปัจจุบันได้	เน้นที่จะช่วยให้ผู้รับบริการผสมผสานความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรมของบุคคลเข้าด้วยกัน คือให้ตระหนักถึงประสบการณ์ของตนเอง ความตระหนักจะก่อให้เกิดการควบคุมตนเอง	เน้นกระบวนการช่วยให้ผู้รับบริการเปลี่ยนจากการพึ่งผู้อื่นมาสู่การพึ่งตนเอง และช่วยให้เกิดการผสมผสานกันระหว่างความรู้สึกและพฤติกรรม ตระหนักถึงชีวิตในปัจจุบัน และความรับผิดชอบที่จะดำเนินชีวิตของตนไปสู่วิถีทางที่ตนเลือกแล้ว	ใช้กลวิธีต่าง ๆ ช่วยให้ผู้รับบริการเผชิญกับความรู้สึกที่พยายามหลีกเลี่ยง ช่วยให้ผู้รับบริการเพิ่มความตระหนักในตนเองและอุปสรรคต่างๆ ให้ผสมผสานกับความรู้สึก ความคิด การกระทำเข้าด้วยกัน
2.กลุ่มทฤษฎีให้บริการปรึกษาที่เน้นความคิดและเหตุผล				
ทฤษฎี	ธรรมชาติของมนุษย์	หลักการสำคัญ	วัตถุประสงค์และกระบวนการ	กลวิธีให้บริการปรึกษา
2.1 ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม	มนุษย์ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล จะนำไปสู่อารมณ์และพฤติกรรมที่พึงปรารถนา	เน้นว่าอารมณ์เป็นผลเนื่องมาจากความคิด เอลิสผู้นำของทฤษฎีนี้อธิบายว่า ปัญหาทางอารมณ์เกิดเนื่องมาจากการที่บุคคลมีความคิดไร้เหตุผล เกี่ยวกับสภาพการณ์นั้น	เน้นกระบวนการช่วยให้ผู้รับบริการเปลี่ยนจากความคิดที่ไร้เหตุผล ไปสู่ความคิดที่เต็มไปด้วยเหตุผล ซึ่งจะนำไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนา และการพัฒนาตนเอง	การสอนโดยตรง ผู้ให้บริการปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับบริการได้พิจารณาความคิดที่ไร้เหตุผลของตน และอธิบายให้ตระหนักว่าความคิดที่ไร้เหตุผลนั้นนำไปสู่ความไม่สงบสุขอย่างไร ตลอดจนแนะแนวทางวิธีคิดอย่างมี

ทฤษฎี	ธรรมชาติของมนุษย์	หลักการสำคัญ	วัตถุประสงค์และกระบวนการ	กลวิธีให้บริการปรึกษา
				เหตุผลให้ผู้รับบริการ
2.2 ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธระหว่างบุคคล	มนุษย์มีความสามารถที่จะเข้าใจอดีต และที่มาแห่งบุคลิกภาพของเขา และมีอิสระที่จะเปลี่ยนความคิดของตนเอง	เน้นระบบบุคลิกภาพทั้งสามระบบ คือระบบความเป็นพ่อแม่ ระบบความเป็นผู้ใหญ่ และระบบแห่งความเป็นเด็ก โดยเน้นกระบวนการคิดของบุคคลที่มีต่อการใช้ระบบบุคลิกภาพนั้น ซึ่งนำไปสู่การควบคุมพฤติกรรมของตน	เน้นการช่วยให้ผู้รับบริการสามารถวิเคราะห์การใช้ระบบบุคลิกภาพ ซึ่งจะทำให้เข้าใจพฤติกรรมของตนเองและผู้ที่ตนไปติดต่อสัมพันธ์ด้วย ความเข้าใจนี้จะช่วยให้ผู้รับบริการเปลี่ยนพฤติกรรมใหม่ไปสู่แนวทางที่พึงปรารถนา โดยช่วยให้ผู้รับบริการเข้าใจตนเอง มีสัมพันธภาพอันดีกับบุคคลอื่น สามารถให้และรับความรักจากผู้อื่นได้	การสอนหลักการของทฤษฎีแก่ผู้รับบริการและมอบหมายให้ผู้รับบริการไปอ่านเอกสารเกี่ยวกับเรื่องนี้ ฝึกวิธีวิเคราะห์การติดต่อสัมพันธ์ นอกจากนี้ผู้ให้บริการปรึกษาจะสังเกตวิธีการติดต่อสัมพันธ์ของผู้รับบริการสมาชิกในกลุ่ม
2.3 ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม	การรู้จักตนเองและสิ่งแวดล้อม จะช่วยให้มนุษย์แก้ปัญหาและวางโครงการอนาคตของตนเองได้	เน้นที่กระบวนการตัดสินใจ โดยเชื่อว่าถ้าสามารถตัดสินใจได้ ความวิตกกังวลและปัญหาด้านอารมณ์จะหมดไป	เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการสำรวจตนเอง รู้จักแสวงหาข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม และได้เรียนรู้ว่ากระบวนการตัดสินใจแก้ปัญหา หรือวางโครงการอนาคตจะต้องวางแผนอย่างมีระบบ ผ่านการคิดวิเคราะห์โดยถี่ถ้วน	กลวิธีส่งเสริมให้ผู้รับบริการรู้จักใช้วิจารณญาณหาเหตุผลในการแก้ปัญหาอย่างถูกวิธี เน้นระบบการตัดสินใจอย่างใช้เหตุผล โดยการวินิจฉัยข้อมูล

3. ทฤษฎีให้บริการปรึกษาที่เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม				
ทฤษฎี	ธรรมชาติของมนุษย์	หลักการสำคัญ	วัตถุประสงค์และกระบวนการ	กลวิธีให้บริการปรึกษา
3.1 ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม	มนุษย์เกิดมาไม่ได้มีความดีหรือความเลวติดตัวมา พฤติกรรมของมนุษย์ได้จากการเรียนรู้ และมนุษย์สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้	เน้นกระบวนการที่สังคมหรือสิ่งแวดล้อมวางเงื่อนไขมนุษย์ เน้นพฤติกรรมที่ชี้เฉพาะสามารถสังเกตได้ชัดเจน มีการวางวัตถุประสงค์ที่แน่ชัดและนำไปปฏิบัติได้จริง มีกระบวนการขั้นตอนที่เป็นระบบเหมาะสมกับปัญหาเป็นรายกรณี	ในสมัยเริ่มแรกเน้นกระบวนการช่วยให้ผู้รับบริการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมากกว่าการเน้นสัมพันธภาพ แต่ปัจจุบันผู้ให้บริการปรึกษาแบบนี้หันมาให้ความสนใจสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้บริการปรึกษากับผู้รับบริการเพื่อเป็นหนทางไปสู่ความเข้าใจการรับรู้ของผู้รับบริการที่มีต่อปัญหาของตน อันจะทำให้ผู้ให้บริการปรึกษาสามารถวางโครงการได้อย่างเหมาะสม	กลวิธีที่เฉพาะเจาะจงโดยอาศัยหลักการจากทฤษฎีการเรียนรู้ เช่น กลวิธีจัดความรู้สึกกังวลอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้จากตัวแบบ การใช้กลวิธีเสริมแรงและการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก
3.2 ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบเผชิญความจริง	มนุษย์สามารถปรับปรุงชีวิตได้ด้วยการประเมินตนเองตามที่เป็นจริง วางแผนเปลี่ยนพฤติกรรมและมุ่งมั่นในการกระทำเพื่อการเปลี่ยนแปลงนั้น	เน้นความคิดที่ว่าสาเหตุแห่งทุกข้ออยู่ที่ระดับความรู้สึก แต่วิธีแก้ไขอยู่ที่ระดับพฤติกรรม	เน้นการที่ผู้ให้บริการปรึกษามีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับสร้างสัมพันธภาพกับผู้รับบริการ โดยมีจุดประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการมีความรับผิดชอบ ที่จะแก้ปัญหาหรือวางโครงการด้วยตนเองโดยพิจารณาจากสภาพความเป็นจริงและความเป็นไปได้	กลวิธีที่ทำให้ผู้บริการตระหนักในการกระทำของตน ได้ประเมินพฤติกรรมของตนเองตามสภาพความเป็นจริง และช่วยให้ผู้รับบริการได้วางโครงการเปลี่ยนพฤติกรรม ตลอดจนสนับสนุนให้มุ่งมั่นดำเนินการตามโครงการที่วางไว้

สรุป แนวคิดและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยามีทั้งความคล้ายคลึงและความแตกต่างกัน ผู้ให้การศึกษาควรศึกษาให้เข้าใจในแนวคิด ธรรมชาติของการมองมนุษย์ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการรวมทั้งกลวิธีที่เหมาะสมในการใช้ทฤษฎีนั้นๆ เพื่อการปรึกษาเชิงจิตวิทยา และผู้ให้การศึกษาจะต้องศึกษาและฝึกฝนการให้ความช่วยเหลือตามทฤษฎีต่าง ๆ มาอย่างชำนาญ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการทำงานและให้บรรลุเป้าหมายการปรึกษาเชิงจิตวิทยาด้วย

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 4.2 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 4.2

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

เรื่องที่ 4.3 คุณสมบัติของผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา

คุณสมบัติผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยาประกอบด้วย

1. จรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว (สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย)

- 1.1 ให้บริการด้วยความเต็มใจ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 1.2 ยอมรับและศรัทธาในวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนวและเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ
- 1.3 เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้รับบริการด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยเสมอหน้า
- 1.4 มีวิสัยทัศน์และพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก
- 1.5 ปฏิบัติงานตามหลักวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว
- 1.6 รักษามาตรฐานและรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพจิตวิทยาแนะแนว
- 1.7 ยุติการให้บริการที่นอกเหนือความสามารถของตนและส่งต่อไปยังบุคคลที่เหมาะสม
- 1.8 รักษาความลับของผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากผู้รับบริการ
- 1.9 เคารพสิทธิ์และไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผู้รับบริการ

2 คุณลักษณะผู้ให้การปรึกษา

- 2.1 มนุษยสัมพันธ์ดี - ผู้ให้การปรึกษาควรเป็นผู้ที่พร้อมจะทำความรู้จักกับผู้อื่น มีความเป็นมิตรกับทุกคน
- 2.2 มีความจริงใจ - ความจริงใจเป็นพื้นฐานของการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ซึ่งผู้รับการปรึกษาสามารถสัมผัสได้
- 2.3 ให้เกียรติคนอื่น - ธรรมชาติของมนุษย์มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ดังนั้นการให้เกียรติจะนำมาซึ่งการยอมรับนับถือ
- 2.4 สดชื่น มีชีวิตชีวา - ผู้ให้การปรึกษาพึงดูแลทั้งกายและใจให้มีความแข็งแรงมั่นคงและแสดงออกถึงความมีชีวิตชีวา
- 2.5 เมตตา ชอบช่วยเหลือ - ผู้ให้การปรึกษาควรมีจิตใจเมตตา อยากให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนทั้งกายและใจ
- 2.6 เชื่อมั่นในตน - ความเชื่อมั่นและความมั่นใจในการตนจะทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความมั่นใจในการแก้ปัญหาของตนด้วย
- 2.7 มีเหตุผล และรอบรู้ - ผู้ให้การปรึกษาอาจจะไม่ต้องรู้ทุกเรื่องแต่ควรหมั่นหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อจะได้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
- 2.8 อยู่กับโลกความเป็นจริง - ผู้ให้การปรึกษาต้องรู้จัก เข้าใจในตัวเอง ผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมมองโลกตามความเป็นจริง และมองในด้านบวก
- 2.9 รู้จักนิ่งและสุขุม - ความสุขุมรอบคอบจะนำมาซึ่งการคิดพิจารณาอย่างลึกซึ้ง ไม่ด่วนสรุปหรือตัดสินใจ ทำให้สามารถเข้าใจในปัญหาของผู้รับการปรึกษาได้อย่างถ่องแท้
- 2.10 กุมความลับได้ดี - การเก็บความลับเป็นคุณลักษณะสำคัญที่ผู้ให้การปรึกษาทุกคนพึงตระหนักและใส่ใจ เพื่อให้ผู้รับการปรึกษามั่นใจที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนได้อย่างสบายใจ

นอกจากนี้ยังมีลักษณะทั่วไปของผู้ให้การปรึกษาที่พึงมี ได้แก่

1. รู้จักและยอมรับตนเอง
2. อุดมจิตใจเย็น
3. สบายใจที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น
4. มีท่าทีที่เป็นมิตร
5. มองโลกในแง่ดี
6. ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น ช่างสังเกต
7. ใช้คำพูดที่เหมาะสม
8. รู้จักใช้อารมณ์ขัน
9. เป็นผู้รับฟังที่ดี
10. ช่วยแก้ปัญหา

สรุป

การเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดีต้องตระหนักถึงจรรยาบรรณของนักจิตวิทยาแนะแนว 9 ประการ คุณลักษณะเฉพาะและคุณลักษณะทั่วไปของผู้ให้การปรึกษาเชิงจิตวิทยา หากครูแนะแนวมีคุณลักษณะดังกล่าวครบถ้วนนับว่าเป็นผู้มีความพร้อมที่จะให้การปรึกษาและจะประสบความสำเร็จในการปรึกษาเป็นเบื้องต้นแต่หากยังไม่ครบควรมีการปรับปรุงและพิจารณาตนเอง พร้อมทั้งฝึกฝนตนเองอยู่เสมอๆ เพื่อจะสามารถเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดีต่อไป

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่อง 4.3 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 4.3

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

เรื่องที่ 4.4 ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยา ประกอบด้วยทักษะในการปรึกษาเบื้องต้นและทักษะการปรึกษาเชิงลึกหรือทักษะขั้นสูง

ทักษะการปรึกษาเบื้องต้น (Basic Counseling Skills)

- ทักษะการฟัง (Listening Skills)
- ทักษะการโต้ตอบ (Responding Skills)

ประโยชน์ของการใช้ทักษะการปรึกษาเบื้องต้น คือ สร้างความผูกพันระหว่างผู้ให้การศึกษาและผู้รับการปรึกษา ช่วยให้ทั้งสองฝ่ายทำความรู้จักกันได้ดี และช่วยเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

ทักษะการฟัง (Listening Skills)

การจะฟังได้ดีนั้นผู้ให้การศึกษา ควร หยุดพูด ยิ้ม + กล่าวรับ พยายามไม่ขัดแย้งกับผู้พูด เอาใจเขามาใส่ใจเรา ฟังบุคลิกผู้พูด ถามคำถาม หลีกเลี่ยงการบันทึก รู้จักอดทน หลีกเลี่ยงการจัดห่มผู้พูด ใส่ใจ หลีกเลี่ยงการตัดสินตระหนักถึงอคติของตน สละอารมณ์ตนเอง อย่างนึกค่านใจ ขจัดสิ่งที่เป็นความสนใจ ฟังในสิ่งที่เขาไม่ได้พูดด้วย

ทักษะการโต้ตอบ (Responding Skills)

แบบไม่นำทาง (NON – DIRECTIVE / CLIENT – CENTERED) ผู้ให้การศึกษาเอื้ออำนวยให้ผู้รับการปรึกษาพูด คิดและตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง

แบบนำทาง (DIRECTIVE / SELF - CENTERED/ COUNSELOR – CENTERED) ผู้ให้การศึกษากำหนดทิศทางของการพูดด้วยตน ชี้แนะและชี้แนะผู้มารับการปรึกษาให้เป็นไปตามที่ผู้ให้การศึกษากำหนด

ทักษะการโต้ตอบ (ตามแนวของ รศ.ดร. โสรัช โพธิ์แก้ว คณะจิตวิทยา)

ทักษะที่ควรใช้	ทักษะที่ไม่ควรใช้
การเงียบ (Silence)	การกระตุ้น เร่งเร้า (Urging)
การตอบรับ (Um – Hmm)	การสั่งสอน อบรม (Moralizing)
การทวนประโยค (Restatement)	การเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย (Agreement & Disagreement)
การทำให้ชัดเจน (Clarification)	การยอมรับ และไม่ยอมรับ (Approval & Disapproval)
การสะท้อนอารมณ์ (Reflection)	การคัดค้านและวิจารณ์ (Opposition & Criticism)
การแปลความ (Interpretation)	การไม่เชื่อ (Disbelief)
การชี้แจง/การทำให้กระจ่าง (Explanation)	การเย้าแหย่ เยาะเย้ย หัวเราะเยาะ (Ridicule)
การเพิ่มกำลังใจ (Encouragement)	การมีความเห็นตรงข้าม (Contradiction)
การเพิ่มความมั่นใจ (Assurance)	การปฏิเสธและการไม่ยอมรับ (Denial @ Rejection)
การเสนอแนะ (Suggestion)	การดู / ตำหนิ (Scolding)

การแนะนำ (Advice)	การขู่ (Threat)
การมีอารมณ์ขัน (Humor)	การออกคำสั่ง (Command)
	การทำโทษ (Punishment)

ทักษะการปรึกษาเชิงลึก หรือทักษะขั้นสูง (Advance Counseling Skills)

ทักษะเชิงลึกหรือทักษะขั้นสูงเป็นทักษะที่ค่อนข้างยากและต้องได้รับการฝึกฝน จึงจะสามารถใช้ได้ดี ซึ่งทักษะเหล่านี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตัวเองของผู้รับการปรึกษาไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันกับผู้ให้การศึกษา ได้แก่

- **การทำให้กระจ่าง** คือการกล่าวถึงสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาไม่ได้พูดถึงแต่เหมือนพยายามจะพูดถึง โดยไม่ได้เปลี่ยนเนื้อหาเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจตนเองชัดเจน อาจใช้คำว่า “ดูเหมือนว่า...” “เธอกำลังพูดว่า...”

- **การตีความ** เป็นการมองให้เข้าใจประเด็นต่างๆ ในปัญหาของผู้รับการปรึกษา โดยผู้ให้การศึกษาจะอธิบายพฤติกรรม อารมณ์ ความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาเพื่อให้เห็นสาเหตุของปัญหาและเปิดมุมมองใหม่

- **การเปิดเผยตนเอง** ผู้ให้การศึกษาเล่าเกี่ยวกับข้อมูลของตนเองทั้งความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ อาจจะเป็นทั้งด้านบวกหรือลบ รวมทั้งกริยาท่าทางการแสดงออกด้วยวิธีต่างๆ ถือว่าเป็นการเปิดเผยตนเองด้วย เพราะผู้รับการปรึกษารับรู้ได้ตลอดเวลา แต่การเปิดเผยตนเองของผู้ให้การศึกษาต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ ควรใช้ในจังหวะที่เหมาะสม

- **การเผชิญหน้า** เป็นการแสดงออกด้วยวาจาให้ผู้รับการปรึกษาเห็นความขัดแย้ง ความไม่สอดคล้องและความสับสนระหว่าง พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึกและการแสดงออก เพื่อให้ผู้รับการปรึกษามีความสอดคล้องในตนเองมากขึ้น

- **การให้ข้อมูลและคำแนะนำ** เป็นการให้รายละเอียดของข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจและให้คำแนะนำเพื่อเป็นการชี้แนะให้ตัดสินใจโดยให้หลากหลายทาง แต่สุดท้ายผู้รับการปรึกษาจะเป็นผู้เลือกแนวทางนั้นๆ เอง

- **การชี้ผลที่ตามมา** เป็นการชี้แจงผลที่จะเกิดขึ้นหากผู้รับการปรึกษาดำเนินการเลือกแนวทางนั้นทั้งผลในด้านลบและด้านบวกซึ่งอาจทำให้พฤติกรรมที่เป็นปัญหามีมากขึ้นหรือลดลง

- **การสรุปความ/การสรุปเรื่องราว** : เป็นการรวบรวมและเรื่องราวที่เกิดขึ้นในระหว่างการให้การศึกษา หรือเมื่อยุติการศึกษาโดยใช้คำพูดที่สั้น กระชับได้ใจความสำคัญ โดยจะมีการสรุปเนื้อหา ความรู้สึกและกระบวนการปรึกษาทำให้ผู้รับการปรึกษามีความกระจ่างชัดมากขึ้น

สิ่งที่ควรรู้ในการใช้เทคนิคให้การศึกษา

1.ข้อควรระวังในการปรึกษา	2.สิ่งขัดขวางการสื่อสารทำให้เกิดผลทางลบ	3.ข้ออ้างที่จะไม่ให้การศึกษา
- การทำตัวเป็นจิตแพทย์ - การสอบสวนชีวิต	- ออกคำสั่ง ชี้แนะ - เตือน ขู่ - เทศนา สั่งสอน	- ข้างเถอะฉันไม่รู้มันเสียดีกว่า - ปลดปล่อยเวลาช่วยแก้ปัญหา - ฉันควบคุมอารมณ์ตนเองไม่ได้

ส่วนตัว - การใช้สัมพันธภาพ เพื่อแสวงหาประโยชน์ - การไม่รักษา ความลับ - การตัดสินใจแทน - การพูดมากและการ ฟังน้อย	- หวานล่อม โต้เถียง - แนะนำ เสนอแนะ - ประเมิน วิจารณ์ - ชมเชย สรรเสริญ - ปลอบโยน สงสาร - วินิจฉัย - เปลี่ยนเรื่องผ่านเลย - ยั่วแหย่ กลบเกลื่อน	- ฉันกลัวว่าจะไปชดช้อยเรื่องที่ไม่สมควร - ฉันอาจจะพูดอะไรที่ผิดพลาด - การเริ่มต้นทำให้ฉันอึดอัด - ฉันไม่ค่อยเชื่อมั่นในเรื่องการให้การศึกษา - ฉันรู้สึกอึดอัดต่อบทบาทของผู้ให้การศึกษา - คนอื่นอาจจะหัวเราะเยาะวิธีการของมือสมัครเล่น อย่างฉัน - ฉันไม่ค่อยมีความสามารถในการสื่อสารกับผู้อื่น - ฉันไม่ชอบการขัดแย้ง - ผลที่ได้รับไม่คุ้มค่ากับการเสี่ยง - การที่จะทำได้อย่างถูกต้องมันยุ่งยากเกินไป - มันไม่ใช่เรื่องของฉัน - ฉันกลัวว่าจะรู้สึกเกี่ยวข้องจนลึกซึ้งเกินไป
--	---	---

สรุป

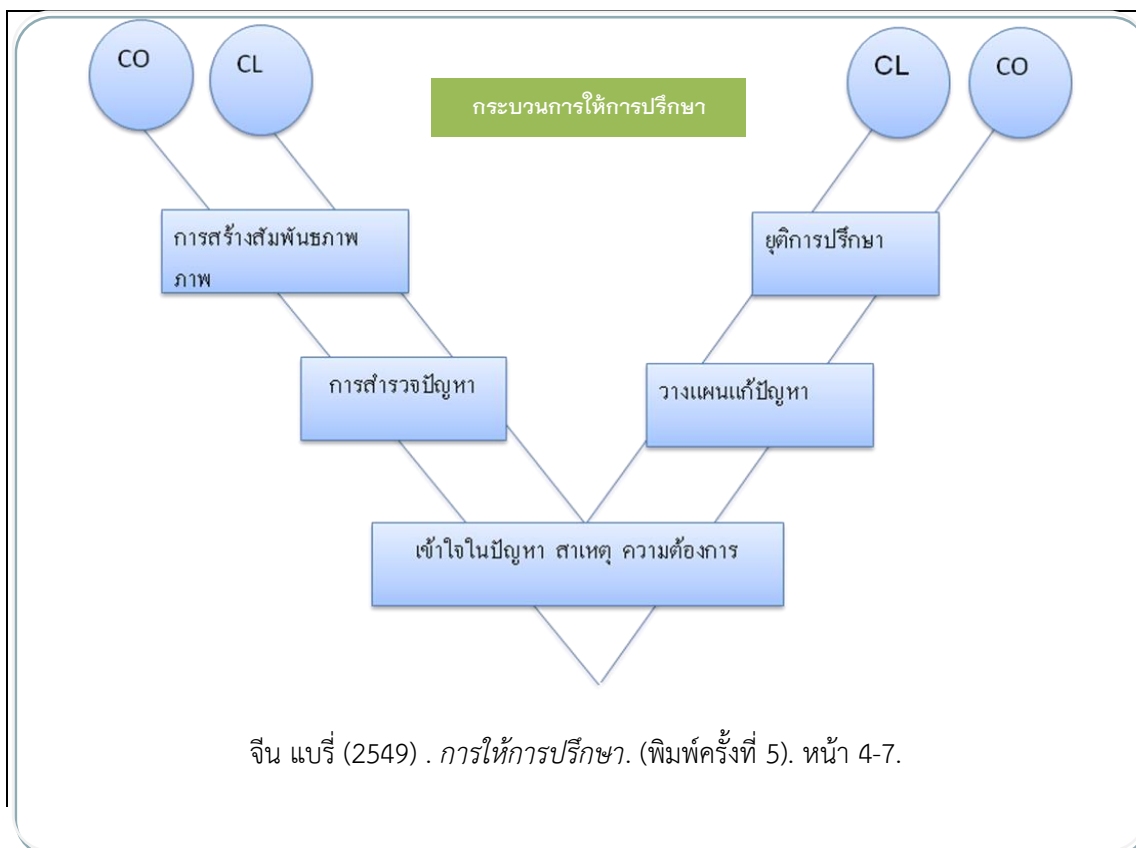
ทักษะการปรึกษาเชิงจิตวิทยามีความจำเป็นมากในการปรึกษาซึ่งครูแนะแนวหรือผู้ทำหน้าที่ให้การปรึกษาจะต้องผ่านการฝึกฝนอย่างน้อยให้สามารถใช้ทักษะเบื้องต้นได้ทั้งทักษะการฟัง และการตอบโต้ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความเข้าใจปัญหาของตนเองของผู้รับการปรึกษาและ ถ้าครูแนะแนวได้ฝึกฝนการใช้ทักษะการปรึกษาเชิงลึกหรือทักษะขั้นสูงอยู่เสมอๆ จะทำให้ครูสามารถใช้ได้ดีและประสบความสำเร็จในการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 4.4 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 4.4

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

เรื่องที่ 4.5 การจัดระบบการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

กระบวนการให้การปรึกษา

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างสัมพันธภาพ ผู้ให้การปรึกษาจะสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับการปรึกษาโดยอาศัยเทคนิคและทักษะต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้มีส่วนร่วมในกระบวนการปรึกษา ได้ทราบและทำความเข้าใจในข้อตกลงต่างๆ เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการ เนื้อหา บทบาทของผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา พฤติกรรม เวลาและการรักษาความลับ

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจปัญหา ผู้ให้การปรึกษาจะต้องใช้ทักษะต่างๆ เพื่อเอื้ออำนวยและกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาใช้ศักยภาพของตนเองที่มีอยู่เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของตนเอง

ขั้นตอนที่ 3 การเข้าใจปัญหา / ความต้องการ เป็นหัวใจของกระบวนการให้การปรึกษา จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้ให้การปรึกษาจะต้องใช้ทักษะต่างๆ เพื่อที่จะทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความกระจ่างในปัญหาของตนเองอย่างแท้จริงและสามารถมองเห็นแนวทางที่จะแก้ไขปัญหานั้นได้

ขั้นตอนที่ 4 การวางแผนแก้ปัญหา ผู้ให้การศึกษาไม่ควรเร่งรีบและด่วนตัดสินใจกับปัญหาของผู้รับการปรึกษาแต่จะให้กำลังใจแก่ผู้รับการปรึกษาในการวางแผนปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง หากผู้รับการปรึกษาหมดหนทางและคิดไม่ออก ผู้ให้การศึกษาจึงจะให้ข้อเสนอแนะและเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษาได้แสดงความคิดเห็นในข้อเสนอแนะนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 5 การยุติการศึกษา ผู้ให้การศึกษาควรให้สัญญาณแก่ผู้รับการปรึกษาได้รับรู้ก่อนหมดเวลาในการปรึกษาและให้ผู้รับการปรึกษาได้สรุปสิ่งต่างๆที่ได้จากการสนทนาในครั้งนี้ ส่วนผู้ให้การศึกษาควรเพิ่มเติมในประเด็นที่หายไป ในกรณีที่จำเป็นต้องส่งต่อให้กับผู้เชี่ยวชาญ ผู้ให้การศึกษาจะต้องให้ข้อมูลและทำความเข้าใจกับผู้รับการปรึกษาอย่างชัดเจน

สรุป

กระบวนการปรึกษาทางจิตวิทยาประกอบด้วย 5 ขั้นตอนซึ่งจะเกิดขึ้นไปด้วยกันระหว่างผู้ให้การศึกษากับผู้รับการปรึกษา ความสำคัญของกระบวนการ 5 ขั้นตอนผู้ให้การศึกษาสามารถที่จะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้ใช้ศักยภาพของตนเองในการคลี่คลายปัญหาและเกิดกำลังใจพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองต่อไป อย่างไรก็ตามการที่ผู้ให้การศึกษาจะก้าวผ่านในแต่ละขั้นตอนการฝึกฝนทักษะการปรึกษาที่สำคัญจะช่วยให้การปรึกษาบรรลุตามจุดมุ่งหมาย

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 4.5 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 4.5

ตอนที่ 5 ผู้แก้ปัญหารายกรณี : การศึกษารายกรณี (Case Study)

เรื่องที่ 5.1 ความหมายความสำคัญและจุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

(เรียบเรียงจาก คู่มือฝึกอบรมแนะแนว โครงการยกระดับคุณภาพครูทั้งระบบ คณะครุศาสตร์.(2555)และ ชูติมา พงศ์วรินทร์ : เอกสารคำสอนวิชาปฏิบัติการแนะแนว คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

ความหมาย

“การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี” หมายถึง กระบวนการศึกษาบุคคลอย่างละเอียด ต่อเนื่อง โดยใช้เทคนิคหลายๆ อย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวินิจฉัยปัญหาเพื่อทำความเข้าใจถึงสาเหตุหรือที่มาของสิ่งที่ศึกษา อันจะนำไปสู่การดำเนินการหรือการให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือ แก้ไข ป้องกันปัญหา หรือส่งเสริมพัฒนาการของบุคคลต่อไป

ความสำคัญ

การนำวิธีการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีมาใช้ในวงการศึกษามีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและทำความเข้าใจพฤติกรรมของบุคคลทั้งที่เป็นปัญหา และไม่เป็นปัญหาโดยนักจิตวิทยาและครูแนะแนว เพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักเรียนมีชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี นับว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการช่วยให้ครูแนะแนว และผู้เกี่ยวข้องได้เข้าใจถึงสาเหตุหรือที่มาของพฤติกรรมนักเรียน อันจะเป็นแนวทางในการช่วยเหลือ และส่งเสริมนักเรียนให้สามารถพัฒนาองกงามตามศักยภาพของตนหรือแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชีวิตของนักเรียนให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตลอดจนเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา ศักยภาพเด็กและเยาวชนของชาติให้ก้าวหน้าต่อไป

จุดมุ่งหมาย

จุดมุ่งหมายในการนำวิธีการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีไปใช้เพื่อประโยชน์ของงานแนะแนว มีดังนี้

1. ใช้ในการศึกษาผู้มีปัญหาพิเศษเพื่อการแก้ไขบำบัดรักษา ได้แก่ บุคคลที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ สังคม บุคลิกภาพ หรือปัญหาด้านการเรียน เช่น มีพฤติกรรมก้าวร้าว ลักขโมย ปัญหาการปรับตัว ปัญหาการคบเพื่อนต่างเพศ ผลการเรียนไม่ดี หรือการขาดเรียนบ่อย ๆ เป็นต้น
2. ใช้ในการศึกษาบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ เพื่อเน้นการส่งเสริมพัฒนาการและศักยภาพของบุคคลอย่างเต็มที่ เช่น บุคคลที่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนดีเยี่ยม บุคคลที่มีความสามารถพิเศษทางด้านศิลปะ ดนตรี กีฬา หรือบุคคลที่มีพฤติกรรมดีเด่นสมควรนำมาเป็นแบบอย่าง เป็นต้น
3. ใช้ในการค้นคว้าวิจัย เพื่อศึกษาพฤติกรรมและพัฒนาการในด้านต่างๆ ของบุคคล
4. ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจบุคคลแต่ละคน เรียนรู้วิธีการสรุปและตีความหมายข้อมูลของบุคคล

สรุป

การศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี จัดเป็นวิธีการที่ช่วยให้ครูได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนได้ดีที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะเป็นวิธีการที่ครูจำเป็นต้องใช้เครื่องมือ และกลวิธีหลาย ๆ อย่าง ในการสำรวจ และรวบรวมข้อมูลเพื่อทำความรู้จักและเข้าใจนักเรียน ซึ่งจะช่วยให้ครูสามารถดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ป้องกัน และ ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลได้ต่อไป

หลังจากศึกษาเนื้อหาสาระเรื่องที่ 5.1 แล้ว โปรดปฏิบัติใบงานที่ 5.1

ตอนที่ 5 ผู้แก้ปัญหารายกรณี : การศึกษารายกรณี (Case Study)

เรื่องที่ 5.2 ขั้นตอนการศึกษารายกรณี

ลำดับ	ขั้น	วิธีปฏิบัติ
1	การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน	- ผู้ศึกษากำหนดเป้าหมายสิ่งที่จะทำการศึกษา ซึ่งอาจจะเป็นปัญหา หรือไม่ เป็น แต่ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาในเรื่องหนึ่งเรื่องใดก็ได้ - การตั้งสมมติฐานและคาดคะเนสาเหตุของปัญหา โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ที่ผ่านมา เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล การทดสอบ หรือการค้นหาคำข้อเท็จจริงด้วยวิธีต่างๆ - การตั้งสมมติฐานที่ตื้นเขินควรตั้งไว้หลายๆ สมมติฐาน เพื่อกันข้อผิดพลาดเนื่องจากพฤติกรรมหนึ่งๆ อาจเกิดขึ้นได้จากหลายสาเหตุ ในขณะเดียวกัน พฤติกรรมที่แตกต่างกันอาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันก็ได้
2.	การเก็บรวบรวมข้อมูล	ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลหรือข้อเท็จจริงของบุคคลที่ทำการศึกษาเพื่อช่วยให้มองเห็นภาพของบุคคลที่ทำการศึกษาในทุกด้าน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ ตีความพฤติกรรมที่เป็นปัญหาหรือสิ่งที่สนใจศึกษา โดยควรเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลหลายๆ แหล่งที่เชื่อถือได้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล
3	การสังเคราะห์ข้อมูล	นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการตีความหมายข้อมูล และช่วยให้ผู้ศึกษามองเห็นภาพของบุคคลในแต่ละด้านได้อย่างเป็นระบบชัดเจนขึ้น การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลควรประกอบด้วย 3.1 ข้อมูลส่วนตัวโดยทั่วไป 3.2 สุขภาพและลักษณะทางร่างกาย 3.3 ประวัติครอบครัว 3.4 ประวัติการศึกษา และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน 3.5 ผลการทดสอบทางจิตวิทยาและการแปลความหมาย 3.6 ข้อมูลด้านส่วนตัวและสังคม ซึ่งประกอบด้วย - พัฒนาการทางอารมณ์ - พัฒนาการทางสังคม - ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง 3.7 การวางแผนอนาคต
4.	การวินิจฉัย	- ผู้ศึกษานำเอาผลที่ได้จากการวิเคราะห์ หรือตีความหมายจากข้อมูลที่รวบรวมมาได้จากหลายๆ แหล่งและหลายวิธีการมาพิจารณาเพื่อดูความสอดคล้องและแนวโน้มของปัญหา - วินิจฉัยถึงที่มาหรือสาเหตุของพฤติกรรม การวินิจฉัยนี้จะวินิจฉัยโดยพิจารณาจากสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นหลัก หากผลการวินิจฉัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ก็อาจเปลี่ยนสมมติฐานใหม่และเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

ลำดับ	ชั้น	วิธีปฏิบัติ
		โดยไม่จำเป็นต้องให้สอดคล้องกับสมมติฐานเดิมก็ได้ - ผลการวินิจฉัยเป็นข้อมูลที่ใช้ดำเนินการเพื่อหาแนวทางการแก้ไข ป้องกัน หรือ ส่งเสริมพัฒนาการของบุคคลที่ถูกศึกษาจึงเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ขั้นตอนหนึ่ง ในบางกรณีผู้ศึกษาอาจขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อประชุมปรึกษาปัญหาเป็นรายกรณี (Case Conference) ให้ได้ข้อสรุปที่รัดกุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
5	การดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือ พัฒนา	หลังจากที่ผู้ศึกษาได้วินิจฉัยว่าบุคคลนั้นๆ มีปัญหาในด้านใด หรือทราบสาเหตุ และที่มาของพฤติกรรมแล้วก็จะดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และ พัฒนาด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามลักษณะของปัญหาหรือสิ่งที่พบ เช่น การให้การปรึกษา (Counseling) ในรายที่มีปัญหาไม่ซับซ้อนและบุคคลนั้นสามารถเข้าใจตนเองได้หลังจากที่ได้รับการปรึกษาแล้ว หรือการส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญ เช่น นักจิตวิทยา จิตแพทย์ ฯลฯ ในรายที่มีปัญหาด้านอารมณ์ที่รุนแรง ซับซ้อน หรือมีความผิดปกติอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องได้รับการรักษาหลาย ๆ ด้าน เช่น การทำจิตบำบัด การให้ยาระงับประสาท ฯลฯ หรือการจัดสภาพแวดล้อมและสภาพการณ์ที่เอื้อต่อการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถที่โดดเด่นของบุคคลให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ซึ่งการดำเนินการให้ความช่วยเหลือนี้อาจต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคลากรหลายฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็ก ไม่ว่าจะเป็นอาจารย์แนะแนว อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ผู้สอน หรือบิดา-มารดาของเด็กร่วมด้วย
6.	การติดตามผล	- ผู้ศึกษาติดตามผลที่เกิดขึ้นกับบุคคลหลังจากที่ได้รับการช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาไปแล้ว - ถ้าพบอุปสรรคหรือข้อบกพร่อง จะต้องพิจารณาดำเนินการแก้ไขต่อไปทันที โดยอาจจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาพิจารณาใหม่ หรือมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งอาจจะได้ข้อสรุป ข้อวินิจฉัย และข้อเสนอแนะเพื่อการดำเนินการใหม่ - ในกรณีที่มีปัญหาซับซ้อนควรมีการติดตามผลในช่วงระยะเวลาที่สั้น ไม่ควรปล่อยทิ้งไว้นานไป การติดตามผลในระยะแรกควรติดตามในระยะเวลาที่สั้น หลังจากประเมินดูแล้วว่าได้ผล ดีขึ้นจึงติดตามในระยะที่ห่างขึ้นหรือทิ้งระยะออกไป - การติดตามผลไม่จำเป็นต้องทำเมื่อการศึกษาสิ้นสุดแล้ว แต่สามารถทำได้ทุกขณะ โดยเฉพาะในแต่ละครั้งที่มีการดำเนินการให้การช่วยเหลือ ป้องกัน หรือ ส่งเสริมพัฒนาการของบุคคล เพื่อจะได้ให้ความช่วยเหลือทันทั่วถึง
7.	การให้ข้อเสนอแนะ	การให้ข้อเสนอแนะถึงสิ่งที่ควรดำเนินการต่อไปในการศึกษา หรือการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และพัฒนาผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี สำหรับผู้ที่ดำเนินการศึกษาบุคคลรายนี้ต่อไป โดยประเด็นที่ควรให้ข้อเสนอแนะประกอบด้วย

ลำดับ	ชั้น	วิธีปฏิบัติ
		7.1 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี 7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษาเป็นรายกรณี 7.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะดำเนินการศึกษารายกรณีต่อไป

สรุป

ขั้นตอนการศึกษารายกรณี 7 ขั้นตอน

การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน การเก็บรวบรวมข้อมูล $\Rightarrow$ การสังเคราะห์ข้อมูล
 $\Rightarrow$ การวินิจฉัย $\Rightarrow$ การดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือพัฒนา $\Rightarrow$ การติดตามผล
 $\Rightarrow$ การให้ข้อเสนอแนะ

ตอนที่ 5 ผู้แก้ปัญหารายกรณี : การศึกษารายกรณี (Case Study)

เรื่องที่ 5.3 เทคนิคและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

เทคนิคและวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

เทคนิค	เครื่องมือที่ใช้
1.เทคนิควิธีการทดสอบ (Testing Techniques)	- แบบทดสอบเชาว์ปัญญา (Intelligence Test) - แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test) - แบบสำรวจความสนใจ (Interest Inventory) - แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test) - แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personality Test) - ฯลฯ
2.เทคนิควิธีที่ไม่ใช่การทดสอบ (Non-Testing Techniques)	- ระเบียนสะสม (Cumulative Record) - อัตชีวประวัติ (Autobiography) - บันทึกประจำวัน (Diary Record) - แบบกรอกประวัติ (Personal Data) - สังคมมิติ (Sociometry) - ใครเอ่ย (Guess who หรือ Who's Who technique) - การสังเกต (Observation) - แบบสอบถาม (Questionair) - การสัมภาษณ์ (Interview) - การเยี่ยมบ้าน (Home Visit)

สรุป

การใช้เทคนิคและเครื่องมือในการศึกษารายกรณีมีหลากหลายวิธี ดังนั้นการเก็บข้อมูลหลายๆ วิธีตลอดจนการเลือกเทคนิควิธีการมาใช้อย่างเหมาะสม และเก็บข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น การเก็บข้อมูลจากบิดา-มารดา ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อน ครู และเอกสารต่างๆ เป็นต้น จะมีประโยชน์ต่อการศึกษารายกรณีเป็นอย่างมาก แต่ข้อมูลที่จะต้องมีและขาดไม่ได้คือ ข้อมูลจากตัวเด็กเอง เพราะไม่มีใครรู้จักโลกส่วนตัวของใครได้ดีกว่าตัวเอง

ตอนที่ 5 ผู้แก้ปัญหาารายกรณี : การศึกษารายกรณี (Case Study)

เรื่องที่ 5.4 การประชุมรายกรณี

ความหมายของการประชุมรายกรณี

การประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหาารายกรณี (Case Conference) ในโรงเรียน เป็นการประชุมปรึกษาหารือ (Conference) เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือกลุ่มคนที่มาร่วมประชุมกัน เป็น A meeting for consultation สมาชิกที่ร่วมประชุมในกรณีต่างๆ อาจมีจำนวนไม่เท่ากัน หรืออาจจัดเป็นการประชุมแบบประชุมใหญ่เฉพาะเรื่องก็ได้ ในกรณีที่เห็นเหมาะสมตามแต่ปัญหาที่ต้องการปรึกษาหารือซึ่งเป็นลักษณะหนึ่งของการศึกษาที่จะต้องทำงานร่วมกันเป็นคณะเพื่อหาทางช่วยเหลือ ส่งเสริม ป้องกัน หรือแก้ไขพฤติกรรมต่าง ๆ ให้แก่บุคคล

ประโยชน์ของการประชุมปรึกษารายกรณี

การประชุมปรึกษารายกรณี มีประโยชน์ดังนี้

1. ผู้ถูกศึกษารายกรณีจะได้รับการช่วยเหลือให้มีการปรับตนเอง และแก้ไขปัญหของตนให้ดีขึ้น
2. เป็นประโยชน์ต่อผู้มีส่วนร่วมในการประชุม โดยเฉพาะครูจะได้เห็นคุณประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
3. ช่วยให้บุคคลได้รับการพิจารณาปัญหาตามข้อเท็จจริงและเป็นการลดความโน้มเอียงหรือการมองบุคคลในแง่ร้ายต่าง ๆ โดยไม่ได้มีการพิจารณาอย่างแท้จริง เช่น ครูมองนักเรียนคนหนึ่งว่าเป็นเด็กขบถโกหก ลักขโมย เป็นต้น

รูปแบบของการประชุมปรึกษารายกรณี

1. การประชุมเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ และผู้ใกล้ชิด ตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว ครูประจำชั้น บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง เป็นต้น
2. การประชุมกลุ่มใหญ่ จะประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มผู้ใกล้ชิด กลุ่มผู้เกี่ยวข้อง และกลุ่มผู้สนใจอื่นๆ
3. การประชุมกลุ่มเล็ก จะประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ครู แนะแนวและผู้ใกล้ชิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ โดยตรง เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง และผู้รับการศึกษา

รูปแบบที่ 2 เป็นที่นิยมใช้มากที่สุด และจะต้องเน้นการรักษาความลับมากที่สุด นอกจากนั้นในการประชุมปรึกษารายกรณีทุกรูปแบบ จะต้องมีการประชุม ซึ่งอาจเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้อาวุโสและจะต้องมีผู้ศึกษารายกรณีเป็นผู้รายงานผลจากการศึกษา ตลอดจนถึงแจ้งเหตุผล หรือจุดมุ่งหมายของการประชุมให้ที่ประชุมทราบ ส่วนเวลาที่ใช้ในการประชุมมักใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง โดยใช้ช่วงเวลาที่สมาชิกทุกคนพร้อม หรือส่วนใหญ่พร้อม ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพในการประชุม

กระบวนการในการจัดการประชุมปรึกษารายกรณี

กระบวนการในการจัดประชุมปรึกษารายกรณีมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ ได้แก่ การเตรียมบุคคล โดยการส่งจดหมายเชิญ เตรียมสถานที่ มีการจองล่วงหน้า หาสถานที่ที่เหมาะสม และเตรียมข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมประชุมได้ใช้ในการพิจารณา
2. ขั้นตอนการประชุม มีประธานในการดำเนินการและเลขานุการที่รายงานการประชุม
3. ขั้นยุติการประชุม กระทำเมื่อประธานสรุปถึงข้อปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ใน ที่ประชุมแล้ว ประธานจะกล่าวขอบคุณสมาชิกและปิดการประชุม

สรุป

การประชุมรายกรณี (Case Conference) ผู้ดำเนินการหรือประสานงานเป็นครูแนะแนว และผู้เข้าร่วมประชุมขึ้นอยู่กับปัญหาของนักเรียน เช่น ปัญหาการเรียน ปัญหาพฤติกรรมไม่เหมาะสม ปัญหาทะเลาะวิวาท ปัญหาทางสุขภาพจิต เป็นต้น โดยส่วนใหญ่แล้วจะมีผู้เกี่ยวข้องในการเข้าร่วมประชุมรายกรณี ได้แก่ ผู้แทนผู้บริหาร ผู้แทนฝ่ายวิชาการ ผู้แทนฝ่ายกิจการนักเรียน ครูประจำชั้น ครูผู้สอน ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น จิตแพทย์ พยาบาล หรืออื่นๆ (หากจำเป็นในบางกรณี) โดยต้องเตรียมบุคคล สถานที่ในการประชุมที่เหมาะสมและข้อมูลสำหรับผู้เข้าร่วมประชุม

ตอนที่ 5 ผู้แก้ปัญหารายกรณี : การศึกษารายกรณี (Case Study)

เรื่องที่ 5.5 การเขียนรายงานการศึกษารายกรณี

การเขียนรายงานการศึกษารายกรณี

การกำหนดรูปแบบการเขียนรายงานการศึกษายบุคคลเป็นรายกรณีสามารถทำได้หลากหลายรูปแบบแตกต่างกัน แต่มีวัตถุประสงค์เหมือนกัน เพื่อนำข้อมูลมาเสนออย่างเป็นระบบและมีร่องรอยหลักฐานเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป เช่น เพื่อนำข้อข้อมูลไปศึกษาวิจัยต่อยอด เพื่อนำข้อมูลไปช่วยเหลือผู้เรียน เพื่อนำเสนอต่อผู้บริหาร เพื่อนำไปใช้เป็นผลงาน ฯลฯ โดยทั่วไปสามารถสรุปหัวข้อรายงานการศึกษายบุคคลเป็น รายกรณี โดยแบ่งเป็น 11 หัวข้อ ดังนี้

1. ข้อมูลของผู้ที่ศึกษา (ชื่อ สถานภาพ วันที่รายงาน)
2. ข้อมูลส่วนตัวโดยทั่วไปของผู้รับการศึกษ (นามสมมติ เพศ อายุ เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา ระดับการศึกษา ลักษณะของสถานศึกษา)
3. เหตุผลในการศึกษา
4. ลักษณะของปัญหา หรือ สิ่งที่น่าสนใจศึกษา
5. สมมติฐานเบื้องต้น
6. แหล่งข้อมูล
7. รายละเอียดของบุคคล
 - 7.1 สุขภาพและลักษณะทางร่างกาย
 - 7.2 ประวัติครอบครัว
 - 7.3 ประวัติการศึกษาและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 7.4 ผลการทดสอบทางจิตวิทยาและการแปลความหมาย (ชื่อแบบทดสอบ ผลคะแนน ความหมาย)
 - 7.5 ข้อมูลด้านส่วนตัวและสังคม
 - พัฒนาการทางอารมณ์
 - พัฒนาการทางสังคม
 - ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง
 - 7.6 การวางแผนอนาคต
8. การวินิจฉัย (ระบุปัญหา/สิ่งที่ศึกษา สาเหตุ และเหตุผลสนับสนุน)
9. การดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม หรือพัฒนา (ระบุผู้ดำเนินการ และวิธีการที่ใช้)
10. การติดตามผล (ระบุผู้ติดตามผล และวิธีการที่ใช้)
11. ข้อเสนอแนะ (สำหรับผู้รับการศึกษ ผู้เกี่ยวข้อง ผู้ที่จะศึกษาต่อไป)

สรุป

การเขียนรายงานการศึกษารายกรณีในแต่ละครั้ง ผู้ทำการศึกษาควรเขียนรายงานให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการศึกษา เลือกรูปแบบการเขียนรายงานให้เหมาะสม กับสภาพของผู้ที่เลือกศึกษา เพื่อจะสามารถบรรยายลักษณะเด่น ลักษณะบกพร่องและลักษณะรวมของผู้ถูกศึกษาได้อย่างเป็นระเบียบแบบแผน อันจะนำไปสู่การช่วยเหลืออย่างมีประสิทธิภาพ และสรุปแนวความคิด ทฤษฎีหรือระบุเทคนิคที่ใช้เพื่อช่วยเหลือเข้าไว้ด้วย รวมทั้งแนบภาคผนวกที่จำเป็นสำหรับผู้ที่จะศึกษารายกรณีต่อไป

ใบงานที่ 1.1

ชื่อหลักสูตร แนะแนว

ตอนที่ 1 ผู้แม่นยำในศาสตร์ : หลักการแนะแนว (Principle Guidance)

คำสั่ง

ให้ท่านสรุปผังความคิดเกี่ยวกับงานแนะแนวที่ท่านได้จัดในสถานศึกษาของท่าน ตลอดจน
แนวทางการนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานแนะแนวของท่านอย่างไร

[illegible]

คำแนะนำ

- พิจารณาจากเนื้อหา ตอนที่ 1 เรื่อง 1.1 ความรู้พื้นฐานเพื่อการแนะแนว
- สรุปผังความคิดที่เป็นภาพงานแนะแนวที่ท่านปฏิบัติจริง
- เขียนแนวคิด หลักการ ปรัชญาเกี่ยวกับงานแนะแนวมาวิเคราะห์และพัฒนางานแนะแนวของท่าน

ใบงานที่ 1.2

ชื่อหลักสูตร แผนแนะแนว

ตอนที่ 1 ผู้แม่นยำในศาสตร์ : หลักการแนะแนว (Principle Guidance)

คำสั่ง

ให้ท่านวิเคราะห์งานการแนะแนวที่เคยปฏิบัติว่าสามารถจำแนกงานแนะแนวในด้านต่างๆ ได้ครอบคลุมขอบข่ายการแนะแนวด้านต่างๆ หรือไม่

งานที่สอดคล้องกับขอบข่าย ด้านการศึกษา	งานที่สอดคล้องกับขอบข่าย ด้านอาชีพ	งานที่สอดคล้องกับขอบข่าย ด้านส่วนตัวและสังคม

คำแนะนำ

วิเคราะห์งานแนะแนวที่ท่านปฏิบัติ จำแนกตามขอบข่ายของการแนะแนว

ใบงานที่ 1.3

ชื่อหลักสูตร แผนแนะแนว

ตอนที่ 1 ผู้แม่นยำในศาสตร์ : หลักการแนะแนว (Principle Guidance)

คำสั่ง

ให้ท่านวิเคราะห์จรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนวที่กำหนดให้ว่าเกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพการแนะแนวของตนเอง และผู้รับบริการอย่างไร ตลอดจนระบุปัญหา/อุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงานแนะแนวลงในตาราง

จรรยาบรรณ	เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพแนะแนวและผู้รับบริการอย่างไร	ปัญหา/อุปสรรคที่พบ
1. ให้บริการด้วยความเต็มใจ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล		
2. เอาใจใส่ ช่วยเหลือ ส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้รับบริการด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยเสมอหน้า		
3. ให้บริการด้วยความเต็มใจ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล		
4. ยุติการให้บริการที่นอกเหนือความสามารถของตนและส่งต่อไปยังบุคคลที่เหมาะสม		
5. รักษาความลับของผู้รับบริการและผู้ที่เกี่ยวข้อง		

คำแนะนำ

ศึกษาจรรยาบรรณวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว จากตอนที่ 1 เรื่องที่ 1.3

ใบงานที่ 1.4

ชื่อหลักสูตร แผนแนะแนว

ตอนที่ 1 ผู้แม่นยำในศาสตร์ : หลักการแนะแนว (Principle Guidance)

คำสั่ง

ให้ท่านอธิบายถึงการบริหารงานแนะแนวที่ช่วยส่งเสริมการจัดบริการแนะแนวในสถานศึกษาของท่านตามความเข้าใจ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำแนะนำ

พิจารณาระบบการบริหารจัดการงานแนะแนวแล้ววิเคราะห์ความเหมือนความต่างที่ช่วยส่งเสริมการจัดบริการแนะแนวของท่าน

ใบงานที่ 2.1

ชื่อหลักสูตร แผนแนะแนว

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

คำสั่ง

ให้สรุปความคิดเห็นว่า ท่านมีแนวคิดหรือวิธีการอย่างไรที่จะพัฒนางาน บริการศึกษารวบรวมข้อมูลเป็นรายบุคคล ของนักเรียนในสถานศึกษาของท่าน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้ารับบริการ พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำแนะนำ

พิจารณาเนื้อหาตอนที่ 2 เรื่องที่ 2.1 บริการศึกษารวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล ประกอบการตอบคำถาม

ใบงานที่ 2.2

ชื่อหลักสูตร แผนแนะแนว

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

คำสั่ง

ให้สรุปความคิดเห็นว่า ท่านมีแนวคิดหรือวิธีการอย่างไรที่จะพัฒนางาน บริการสนเทศ ของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้ารับบริการ พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำแนะนำ

พิจารณาเนื้อหาตอนที่ 2 เรื่องที่ 2.2 บริการสนเทศประกอบการตอบคำถาม

ใบงานที่ 2.3

ชื่อหลักสูตร แผนแนะแนว

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

คำสั่ง

ให้สรุปความคิดเห็นว่า ท่านมีแนวคิดหรือวิธีการอย่างไรที่จะพัฒนางาน บริการให้การปรึกษา
ของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้ารับบริการ พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำแนะนำ

พิจารณาเนื้อหาตอนที่ 2 เรื่องที่ 2.3 บริการให้การปรึกษาประกอบการตอบคำถาม

ใบงานที่ 2.4

ชื่อหลักสูตร แผนแนะแนว

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

คำสั่ง

ให้สรุปความคิดเห็นว่า ท่านมีแนวคิดหรือวิธีการอย่างไรที่จะพัฒนางาน บริการจัดวางตัวบุคคล ของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้ารับบริการ พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำแนะนำ

พิจารณาเนื้อหาตอนที่ 2 เรื่องที่ 2.4 บริการจัดวางตัวบุคคลประกอบการตอบคำถาม

ใบงานที่ 2.5

ชื่อหลักสูตร แผนแนะแนว

ตอนที่ 2 ผู้สามารถให้บริการแนะแนว : การจัดบริการแนะแนว (Guidance Service)

คำสั่ง

ให้สรุปความคิดเห็นว่า ท่านมีแนวคิดหรือวิธีการอย่างไรที่จะพัฒนางาน บริการติดตามผล
ของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อผู้เข้ารับบริการ พร้อมอธิบายเหตุผลประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำแนะนำ

พิจารณาเนื้อหาตอนที่ 2 เรื่องที่ 2.5 บริการติดตามผลประกอบการตอบคำถาม

ใบงานที่ 3.1

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมแผนะแนว

ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแผนะแนว : การจัดกิจกรรมแผนะแนว (Activities Guidance)

คำสั่ง

ขอให้ครูศึกษาเนื้อหาการจัดกิจกรรมแผนะแนวตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 และบริบทของโรงเรียนแล้ววิเคราะห์บริบทของโรงเรียนตนเองตามหัวข้อที่
กำหนดให้

คำแนะนำ

การวิเคราะห์บริบทโรงเรียนให้วิเคราะห์ทั้งภายในและภายนอก

ใบงานที่ 3.2

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมแผนะแนว

ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแผนะแนว : การจัดกิจกรรมแผนะแนว (Activities Guidance)

คำสั่ง

ขอให้ครูเขียนแผนการจัดกิจกรรมแผนะแนวรายคาบ หน่วยที่ 9 ความคิดสร้างสรรค์ หลังจาก
ดูวิดีโอทัศน์การจัดกิจกรรมแผนะแนวแล้ว

คำแนะนำ

ครูสามารถเขียนแผนการสอนรายคาบตามแบบฟอร์มและหัวข้อที่กำหนดแบบสั้นๆ

ใบงานที่ 3.3

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมแนะแนว

ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแนะแนว : การจัดกิจกรรมแนะแนว (Activities Guidance)

คำสั่ง

จากการชมวีดิทัศน์การจัดกิจกรรมเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ ขอให้ครูพิจารณาเทคนิคในการจัดกิจกรรมแนะแนวแล้วทำเครื่องหมาย ✓ บนที่กลงในใบงานที่กำหนดให้

การจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เรื่อง ความคิดสร้างสรรค์

กิจกรรม	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
1. Active Learning		
2. Construct		
3. Resource		
4. Thinking		
5. Happiness		
6. Participation		
7. Individualization		
8. Good Habit		

คำแนะนำ

ดูข้อมูลจากเนื้อหาสาระที่ 3.3

ใบงานที่ 3.4

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมแนะแนว

ตอนที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญจัดกิจกรรมแนะแนว : การจัดกิจกรรมแนะแนว (Activities Guidance)

คำสั่ง

ขอให้ครูพิจารณาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนจากวีดิทัศน์การจัดกิจกรรมแนะแนวเรื่องความคิดสร้างสรรค์ แล้วประเมินผลการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ ดังนี้

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม	วิธีการประเมินผล	ผ่าน	ไม่ผ่าน
1. นักเรียน บอก ความหมาย และ องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ได้	สังเกตจากการตอบคำถามของนักเรียน		
2.นักเรียนฝึกความคิดสร้างสรรค์ตามสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้	สังเกตจากการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมตามที่กำหนด		
3. นักเรียนสำรวจลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของตนได้	ตรวจสอบจากผลการสำรวจลักษณะความคิดสร้างสรรค์ของตน		

คำแนะนำ

การประเมินในแต่ละคาบเรียนเป็นการประเมินตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ครูกำหนดซึ่งครูจะสามารถบันทึกผลหลังจากการจัดกิจกรรมในแต่ละครั้งได้

ใบงานที่ 4.1

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมแนะแนว

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

คำสั่ง

ขอให้ครูศึกษาถึงความหมาย จุดมุ่งหมาย และหลักการของการปรึกษาเชิงจิตวิทยาแล้วให้เขียนประโยค 1 ประโยคที่บ่งบอกถึงการปรึกษาเชิงจิตวิทยา

คำแนะนำ

ครูสามารถคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์และนำเสนอประสบการณ์ตรงมาตอบได้

ใบงานที่ 4.2

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมแนะแนว

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

คำสั่ง

ขอให้ครูตรวจสอบความรู้ความเข้าใจในแนวคิด ทฤษฎีพื้นฐานการปรึกษาเชิงจิตวิทยาตามระดับความคิดของตนเองในใบงาน

ขอให้ท่านตรวจสอบระดับความรู้ความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานการปรึกษาเชิงจิตวิทยาต่อไปนี้ 5 หมายถึง มากที่สุด/4 หมายถึง มาก/ 3 หมายถึง ปานกลาง/ 2 หมายถึง พอใช้/ 1 หมายถึง น้อย

ลำดับ	แนวคิดทฤษฎี	ระดับความรู้ความเข้าใจ				
		5	4	3	2	1
1	ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบจิตวิเคราะห์					
2	ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบอัตถิภาวนิยม					
3	ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง					
4	ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบเกสโตลท์					
5	ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม					
6	ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบวิเคราะห์สัมพันธ์ระหว่างบุคคล					
7	ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบวิเคราะห์ลักษณะบุคคลและองค์ประกอบสิ่งแวดล้อม					
8	ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม					
9	ทฤษฎีให้บริการปรึกษาแบบเผชิญความจริง					
คะแนนรวม						
รวมทั้งหมด						

(ถ้าคะแนนรวมทั้งหมด = 30 ขึ้นไป แสดงว่าครูมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยาในระดับที่สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานเพื่อการศึกษาได้)

คำแนะนำ

ศึกษาจากข้อมูลในหัวข้อ 4.2

ใบงานที่ 4.3

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมแนะแนว

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

คำสั่ง

ขอให้ท่านสำรวจคุณลักษณะของผู้ให้การศึกษาที่ท่านมีตามความเป็นจริง

ลำดับ	คุณลักษณะ	มี	ไม่มี
1	มนุษยสัมพันธ์ดี		
2	มีความจริงใจ		
3	ให้เกียรติคนอื่น		
4	สดชื่น มีชีวิตชีวา		
5	เมตตา ชอบช่วยเหลือ		
6	เชื่อมั่นในตน		
7	มีเหตุผล และรอบรู้		
8	อยู่กับโลกความเป็นจริง		
9	รู้จักนิ่งและสุขุม		
10	คุมความลับได้ดี		

คำแนะนำ

ขอให้ศึกษารายละเอียดในข้อมูล 4.3

ใบงานที่ 4.4

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมแนว

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการศึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

คำสั่ง

ขอให้ครูเขียนตอบในบทสนทนาที่กำหนดให้ตามความเข้าใจ

แบบฝึกหัดสำหรับครู

สถานการณ์ 1

พ่อ (กับลูก) : ฉันบอกแกกี่ครั้งก็หนแล้วว่อย่าทำอย่างนี้

เนื้อหาที่พ่อพูดกับลูก คือ

ความรู้สึกของพ่อ

สถานการณ์ 2

นักเรียน (กับครู) : ครูคะ แม่ให้อะไรกับพี่ตั้งมากมายแต่หนูไม่เคยได้เหมือนพี่เลยคุณแม่รักหนูมั๊ยคะ

เนื้อหาที่นักเรียนพูดกับครูคือ.....

ความรู้สึกของนักเรียน.....

1. ด.ช.บอย : คุณครูครับผมคิดถึงคุณแม่ครับ เมื่อไหร่คุณแม่จะกลับมาอยู่กับผมละครับ
คุณครู :
2. ครู A : นี่เธอ ฉันละเบื่อ เป็นครูประจำชั้นเนี่ย มันช่างวุ่นวายจริงๆ หาเวลาว่างไม่ได้เลย
ครู B :
3. สามี่ : คุณดูแลลูกบ้างนะ เขาเอาแต่เล่น ไม่ค่อยอ่านหนังสือหนังสือหาเลย ผมกลัวเขาสอบตก
ภรรยา :
4. ผู้ปกครอง : คุณครูคะ ดิฉันลุ่มใจมากเลยคะ ลูกไม่เคยทำการบ้านส่งคุณครูได้ทันเลยคะ
คุณครู :
5. ด.ญ.น้อย : ครูคะ หนูไม่อยากรออยู่แล้วคะ ไม่มีใครรักหนูเลย หนูอยากตายคะ ฮือ ฮือ..
ครู :
6. นายเจมส์ : ครูครับ ผมไม่ไหวแล้วนะกับเพื่อนคนนี้ อยากรู้กับมันจริงๆ
ครู :

(เฉลย)

สถานการณ์ 1

พ่อ (กับลูก) : ฉันบอกแกี่ครั้งก็หนแล้วว่อย่าทำอย่างนี้

เนื้อหาที่พ่อพูดกับลูก คือ ไม่ย่กให้ลูกทำแบบที่ทำอยู่

ความรู้สึกของพ่อ โกรธ โมโห ไม่พอใจ

สถานการณ์ 2

นักเรียน (กับครู) : ครูครับ แม่ให้ะไรกับพี่ตั้งมากมาย แต่ผมไม่เคยได้เหมือนพี่เลย คุณแม่รักผมหรือเปล่าครับ

เนื้อหาที่นักเรียนพูดกับครูคือ นักเรียนไม่ได้รับความรักจากแม่เหมือนที่พี่ได้รับ

ความรู้สึกของนักเรียน น้อยใจ

1. ด.ช.บอย : คุณครูครับผมคิดถึงคุณแม่ครับ เมื่อไหร่คุณแม่จะกลับมาอยู่กับผมล่ะครับ

คุณครู : หนูรู้สึกเหงา ย่กให้คุณแม่มาอยู่ใกล้ ๆ หนู

2. ครู A : นี่เธอ ฉันนะเบื่อมากเลย เป็นครูประจำชั้นเนี่ย มันช่างวุ่นวายจริง ๆ หาเวลาว่างไม่ได้เลย

ครู B : เธอเบื่อ ที่ไม่มีเวลาเป็นของตัวเองเลย

3. สามี : คุณดูแลลูกบ้างนะ เขาเอาแต่เล่น ไม่ค่อยอ่านหนังสือหนังสือหาเลย ผมกลัวเขาสอบตก

ภรรยา : คุณกำลังกังวลใจว่าลูกของเราจะอ่านหนังสือไม่ทันสอบ

4. ผู้ปกครอง : คุณครูคะ ดิฉันกลัวใจมากเลยคะ ลูกไม่เคยทำการบ้านส่งคุณครูได้ทันเลยคะ

คุณครู : คุณแม่กำลังกังวลใจเกี่ยวกับความรับผิดชอบของลูก

5. ด.ญ.น้อย : ครูคะ หนูไม่ย่กอยู่แล้วคะ ไม่มีใครรักหนูเลย หนูอย่กตายคะ ฮือ ฮือ..

ครู : หนูกำลังเศร้ามาก และไม่ย่กมีชีวิตอยู่ ไหนค่อย ๆ เล่าให้ครูฟังนะ

6. นายเจมส์ : ครูครับ ผมไม่ไหวแล้วนะกับเพื่อนคนนี อย่กชกหน้ามันจริง ๆ

ครู : เจมส์โกรธเพื่อนจนอย่กชกหน้า มันเกิดอะไรขึ้นลองเล่าให้ครูฟังซิ

ใบงานที่ 4.5

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมแนะแนว

ตอนที่ 4 ผู้นำทางการปรึกษา : การปรึกษาเชิงจิตวิทยา (Counseling)

คำสั่ง

ขอให้ครูดูคลิปตัวอย่างการฝึกการปรึกษาเชิงจิตวิทยาของนิสิต แล้ววิเคราะห์กระบวนการปรึกษาตามที่ท่านพบแล้วบันทึกลงในใบงานวิเคราะห์การปรึกษา

การปรึกษาเชิงจิตวิทยา เป็นไปตามกระบวนการปรึกษาในระดับใด

ขั้นตอนที่	ดี	ปรับปรุง	ข้อเสนอแนะ
1. การสร้างสัมพันธภาพ			
2. การสำรวจปัญหา			
3. การเข้าใจปัญหา / ความต้องการ			
4. การวางแผนแก้ปัญหา			
5. การยุติการปรึกษา			

คำแนะนำ

ศึกษารายละเอียดกระบวนการปรึกษาในหัวข้อ 4.5

ใบงานที่ 5.1

ชื่อหลักสูตร หลักสูตรฝึกอบรมแผนะแนว

ตอนที่ 5 ผู้แก้ปัญหาหารายกรณี : การศึกษารายกรณี (Case Study)

คำสั่ง

ขอให้ครูคูคณิกรณิตัวอย่าง ด.ญ. เรยา แล้วทำแบบฝึกหัดตอนที่ 5.1 – 5.5 ตามใบงาน ดังนี้

- 1.1 กรณีของ ด.ญ. เรยาเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขตามจุดมุ่งหมายใด
 - ก. การศึกษาผู้มีปัญหาพิเศษเพื่อการแก้ไขบำบัดรักษา
 - ข. ช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าใจบุคคลแต่ละคน
 - ค. ใช้ในการค้นคว้าวิจัย
 - ง. ใช้ในการศึกษาบุคคลที่มีความสามารถพิเศษ
- 1.2 หากจะต้องมีการส่งต่อกรณีของ ด.ญ. เรยา ควรเกิดขึ้นในขั้นตอนใด
 - ก. การตั้งสมมติฐาน
 - ข. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ค. การวินิจฉัย
 - ง. การติดตามผล
- 1.3 เทคนิคและเครื่องมือที่จำเป็นที่สุดและขาดไม่ได้สำหรับศึกษารายกรณีของ ด.ญ. เรยา คืออะไร
 - ก. แบบทดสอบบุคลิกภาพ
 - ข. ระเบียบสะสม
 - ค. การเยี่ยมบ้าน
 - ง. แบบสำรวจความสนใจ
- 1.4 การประชุมรายกรณีของ ด.ญ.เรยาควรประกอบไปด้วยใครบ้าง
 - ก. ผู้บริหาร ครูแผนะแนว ครูประจำชั้น พ่อ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์
 - ข. ผู้บริหาร ครูประจำชั้น หมอ พยาบาล
 - ค. ครูแผนะแนว ครูผู้สอน หมอ พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์
 - ง. พ่อ ครูแผนะแนว หมอ ครูประจำชั้น
- 1.5 การเขียนรายงานการศึกษารายกรณีของ ด.ญ. เรยา มีประโยชน์สำคัญที่สุดอย่างไร
 - ก. ทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยต่อยอด
 - ข. เป็นร่องรอยไว้สำหรับการช่วยเหลือในโอกาสต่อไป
 - ค. นำเสนอผู้บริหาร
 - ง. ทำผลงานเพื่อขอตำแหน่ง